

МИНИСТЕРСТВО НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ

Утвърден със Заповед № РД-795/02.08.2021 г.

на министъра на околната среда и водите

НАЦИОНАЛЕН ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ ЗА БОРБА СРЕЩУ НЕЗАКОННОТО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ОТРОВИ В ДИВАТА ПРИРОДА

2021 – 2030 г.

София, 2021

Предговор: Разработването на плана се осъществи в рамките на „Опазване на черните и белоглавите лешояди в Родопите“ (LIFE14 NAT/NL/000901) и „Нова надежда за египетския лешояд“ (LIFE16 NAT/BG/000874), които се изпълняват от Българско дружество за защита на птиците. Първата чернова на плана беше създадена след провеждане на работна среща (26-27.11.2019 г. в София) с участието на отговорните държавни ведомства, научни институти и заинтересованите и работещи по темата природозащитни неправителствени организации. Втората чернова на плана беше изготвена след едномесечна публична консултация, проведена се през месец май 2020 г. Финалната версия на плана беше предоставена на МОСВ през месец юли 2021 г., след обсъждане на заседание на НСБР.

Съставили: Добромир Добрев & Стоян Николов

Авторски колектив: Антон Стаменов, Владимир Добрев, Волен Аркумарев, Димитър Градинаров, Добромир Добрев, Ирина Матеева, Николай Терзиев, Стоян Николов, Яна Велина

© **Снимки на корицата:** Вера Дюлгерска, Волен Аркумарев, Христо Пешев

Участници в работната среща за разработването на плана: Атанас Делчев (БДЗП), Борис Борисов (БАБХ), Борислав Белдев (НЛРС - СЛРБ), Владимир Добрев (БДЗП), Волен Аркумарев (БДЗП), Георги Стоянов (ДЗХП), Доньо Гънчев (АУ Пловдив), Юлиана Ташева (НДНИВМИ), Елена Цингарска (СДП Балкани), Емилиян Стойнов (ФДФФ), Иванка Лазарова (ТУ Стара Загора), Ирина Матеева (БДЗП), Йован Андевски (VCF), Камен Николов (ГДНП - МВР), Красимир Живков (МОСВ), Людмила Кенова (Фондация „Четири Лапи“), Магдалена Пенева (Фондация „Четири Лапи“), Мария Качамакова (ИБЕИ - БАН), Мирослав Петров (ГДНП - МВР), Николай Терзиев (БДЗП), Петър Янакиев (ПЛАБ), Руско Петров (Зелени Балкани), Симеон Арангелов (АПБ), Симеон Марин (Зелени Балкани), Стефка Димитрова (Зелени Балкани), Стилиян Герасков (НЛРС - СЛРБ), Таня Стоянова (СПП Сакар), Христина Клисурова (Зелени Балкани), Христо Пешев (ФДФФ), Христо Христов (Фондация „По-диви Родопи“), Яна Андонова (Зелени Балкани), Яна Велина (МОСВ); **Модератор:** Стоян Николов (БДЗП); **Фасилитатори:** Добромир Добрев, Димитър Градинаров, Стоян Николов (БДЗП); **Протоколчици:** Ваня Георгиева, Елица Иванова, Йорданка Горанова-Луканова (БДЗП)

Конструктивни коментари и препоръки по време на публичната консултация предоставиха: Фондация „Четири Лапи“, Яна Велина (МОСВ).

Конструктивни коментари и препоръки по време на заседанието на НСБР, състояло се на 6.7.2021 г., предоставиха: ГДНП, МЗХГ, ИАОС и НСЗП

Период за изпълнение и ревизия: Настоящият план за действие се изпълнява за период от 10 г. (2021-2030 г.) с междинна ревизия през 2025 г.

Препоръчителен начин на цитиране: Добрев, Д. & Николов, С. (2021) Национален план за борба с използването на отрови и отровни примамки (2021-2030 г.). София, БДЗП: 72 с.

Провеждането на работната среща (26-27.11.2019 г. в София) и разработването на плана се осъществи с финансовата подкрепа на проектите „Опазване на черните и белоглавите лешояди в Родопите“ (LIFE14 NAT/NL/000901) и „Нова надежда за египетския лешояд“ (LIFE16 NAT/BG/000874).

LIFE RE-Vultures

Опазване на черните и белоглавите лешояди
в Родопите

LIFE 14 NAT/NL/000901

LIFE16 NAT/BG/000874

СЪДЪРЖАНИЕ

РЕЗЮМЕ	5
1. ОСНОВАНИЕ ЗА РАЗРАБОТВАНЕ НА ПЛАНА	6
1.1 ПРАВНА И ИНСТИТУЦИОНАЛНА РАМКА	6
1.1.1 Международно законодателство.....	6
1.1.2 Национално законодателство	7
1.1.3 Роли и отговорности на институциите	9
1.2 ПРИЧИНИ И СЛЕДСТВИЯ ОТ ИЗПОЛЗВАНЕТО НА ОТРОВИ И ОТРОВНИ ПРИМАМКИ.....	11
1.2.1 История, корени и социо-икономически аспекти	11
1.2.2. Ниво на осведоменост на местните общности по проблема	12
1.2.3 Анализ на проблемите в законодателството, нормативната уредба, приложението и превенцията на тези случаи.....	13
1.2.4 Ефект върху популациите на лешоядите и други компоненти на биоразнообразието	13
1.2.5 Емблематични регистрирани случаи	14
1.2.6 Предприети смекчаващи мерки	16
2. МЕТОДИ И ПРОЦЕС НА РАЗРАБОТВАНЕ	17
3. ОБХВАТ И МИСИЯ НА ПЛАНА	18
4. АНАЛИЗ НА ПРОБЛЕМИТЕ	20
5. ОПЕРАТИВНИ ЦЕЛИ И РАМКА НА ДЕЙНОСТИТЕ	23
6. КООРДИНАЦИЯ И МОНИТОРИНГ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО	29
6.1. Координация.....	29
6.2. МОНИТОРИНГ И ОЦЕНКА НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО	29
7. ИЗПОЛЗВАНА ЛИТЕРАТУРА	32
8. ПРИЛОЖЕНИЯ	34
8.1. Използвани съкращения.....	34
8.2. Резюме на проведена планираща среща за разработване на националния план за борба с отровите в България (26-27.11.2019 г., София)	37
8.3. Протокол за действие при установяване на незаконно използване на отрови	38
8.3.1. <i>СПИСЪК НА ЛАБОРАТОРИИ В БЪЛГАРИЯ И ЧУЖБИНА И ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА АНАЛИЗ НА ПРОБИ</i>	46
8.3.2. <i>МЕТОДИКА ЗА ВЗИМАНЕ, СЪХРАНЕНИЕ И ТРАНСПОРТИРАНЕ НА ПРОБИ</i>	48
8.3.3. <i>КОНТРОЛЕН СПИСЪК НА ВАЖНИ АСПЕКТИ В ПРОЦЕСА НА РАЗСЛЕДВАНЕ ПРИ СЛУЧАИ НА ОТРАВЯНЕ НА ДИВИ ЖИВОТНИ</i>	59
8.3.4. <i>ШАБЛОННИ ПИСМА ЗА ПОДАВАНЕ НА СИГНАЛИ КЪМ ПОЛИЦИЯТА И ПРОКУРАТУРАТА</i> 61	

РЕЗЮМЕ

Използването на отровни примамки в природата представлява заплаха за голям брой животински видове, в т.ч. защитени и застрашени, и е забранено по силата на международното, европейското и националното законодателство, в т.ч. конвенции, директиви, регламенти, закони и подзаконовни нормативни актове.

Настоящият план има за цел да анализира и представи проблема в страната, както и методите за неговата превенция и ефективно сътрудничество за разкриване на случаи на незаконно използване на отрови и отровни примамки - от етапа на събиране на доказателства до съдебна фаза от отговорните държавни институции, с участието на всички компетентни и заинтересовани страни като токсикологични лаборатории, неправителствени организации и др.

Планът се състои от следните основни части:

Правна и институционална рамка

В страната е налице сравнително пълно и строго законодателство по отношение на използването на отровни вещества, но често случаите на тровене на диви животни се третираат като маловажни и не се предприемат необходимите мерки за разследването им. Проблем също е липсата на добра координация (ясно разпознаване на отговорностите) между отделните институционални органи в борбата с отровите, както и достатъчно опит и капацитет при практическото приложение на действащата нормативна уредба сред служителите, както и приоритизация на тези случаи.

Причини и следствия от използването на отрови и отровни примамки

Историята на използването на отрови и отровни примамки в България е добре документирана. В резултат от интензивната им употреба от 60-те до 80-те години на миналия век популациите на много от хищните и лешоядни видове птици в страната са доведени до ръба на изчезването. Основната причина за тяхната употреба е социално-икономическа. Това са основно конфликти между човек и хищник или човек-човек, които възникват в резултат на претърпени стопански загуби. Въпреки, че тези дейности се разпознават от населението като незаконни, липсата на достатъчно съдебна практика и изпълнително държавно звено оставят проблема без решение. През последните години темата отново придобива актуалност покрай сериозни случаи на отравяне на лешояди в Кресненското дефиле, гара Бов и Източни Родопи. Затова се забелязват и първите успехи по посока на борбата с отровите като: значително подобряване разбирането на проблема, изграждане на база данни, подобряване на сътрудничеството и капацитета, пробовземане и анализи на проби и създаването на първия кучешки екип за борба с отровите в България.

Методи, процес на разработване и обхват на плана

Първи опит за организирано и координирано сътрудничество между институциите и заинтересованите страни в борбата с отровите в дивата природа прави СНЦ „Зелени

Балкани“ на работна среща през 2017 г. С цел продължаване на работата по този неотложен проблем в България, БДЗП подновява диалога по темата и полага усилия за създаване на по-ефективна система за процедиране при случаи на отровителство от органите на МВР, прокуратура, участието на Регионални инспекции по околна среда и води, токсикологични лаборатории, с активното участие на природозащитни неправителствени организации, методическа помощ и участие на МОСВ. По този начин през ноември 2019 г., на национална работна среща с участието на отговорните държавни институции и природозащитни неправителствени организации, се поставя началото на настоящия документ.

Националният план за действие обхваща десетгодишен период (2021-2030), с петгодишен период на ревизия, има фокус върху застрашените грабливи птици и е с териториален обхват цялата страна. На тази база са определени приоритетите и кохерентността на документа по отношение на заинтересованите страни. Планът поставя пет основни цели, постигането на които се осъществява чрез изпълнението на 28 дейности, посочени с приоритетна, времева и бюджетна рамка. Заложени са индикатори за мониторинг и оценка за постигането на целите на плана.

1. ОСНОВАНИЕ ЗА РАЗРАБОТВАНЕ НА ПЛАНА

1.1 ПРАВНА И ИНСТИТУЦИОНАЛНА РАМКА

1.1.1 Международно законодателство

Използването на отровни примамки представлява заплаха за голям брой животински видове и е забранено по силата на няколко международни конвенции и европейски директиви, които България е ратифицирала:

- **Конвенцията за опазване на дивата европейска флора и фауна (Бернската конвенция)** е сред първите международни договори, които поставят акцент върху тази заплаха. Конвенцията задължава държавите, които са я ратифицирали да забранят използването на всички неселективни методи за улавяне или убиване на животни, както и използването на методи, които могат да предизвикат локално изчезване или безпокойство на видове (чл. 8). Сред изброените в приложение IV методи попадат използването на отрови и отровни примамки.
- Използването на отровни примамки и други неселективни методи за борба с хищните бозайници е забранено в държавите - членки на Европейския съюз по силата на **Директива 2009/147/ЕО за опазване на дивите птици и Директива 92/43/ЕИО на Съвета за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна**. Директива 2009/147/ЕО задължава държавите - членки да забранят използването на всички методи прилагани за масово избиване и неселективно улавяне и убиване на птици, както и на методите, които могат да причинят локалното изчезване на видове (чл. 8). Използването на отровни примамки е сред забранените методи посочени в Приложение IV на Директивата. Директива 92/43/ЕИО налага същите забрани чрез текста на чл. 15 и точка (а) от Приложение

VI. В допълнение към тези регламенти според чл. 3 (f) от Директива 2008/99/ЕИ на Европейския Парламент и на Съвета от 19 ноември 2008 г. относно защитата на околната среда чрез наказателно право, държавите - членки се задължават да криминализират убиването, унищожаването или притежанието на екземпляри от защитени растителни и животински видове. Същата Директива изисква (чл. 5) в националните законодателства на страните членки да залегнат ефективни и пропорционални наказания в случаи на нарушения.

- **Конвенцията за опазване на мигриращите видове диви животни (Бонска конвенция)** призовава страните да предприемат необходимите мерки за предотвратяване риска от отравяне на мигриращите видове птици. През ноември 2014 г. в Кито, Еквадор, на 11-та среща на страните членки е приета Резолюция 11.15 „Ръководство за предотвратяване на риска от отравяне на мигриращите видове птици“ (11.15 Preventing Poisoning of Migratory Birds, www.cms.int), която е ревизирана през февруари 2020 г. на 13-та среща на страните членки в гр. Гандинагар, Индия. Резолюцията дава конкретни препоръки и изисквания към държавите - членки на CMS, и не само. Част от тях са насочени към: разработване на национални стратегии за борба с отровите; мониторинг на ефекта върху мигриращите птици; осигуряване на безопасно тестване на съществуващи ветеринарни нестероидни противовъзпалителни медикаменти и оттегляне на разрешителни за употреба на токсични за лешояди и други мършоядни птици медикаменти, вкл. диклофенак; осигуряване на тестване на нови ветеринарни NSAIDs по отношение на изброените групи, което да стане част от протокола на разработка на лекарствата; допринасяне за идентификация и промотиране на безопасни алтернативни лекарства; инструктира Секретариата да създаде и поддържа междуправителствена работна група за извеждане на използването на оловни муниции и оловни рибарски тежести и да придвижи напред приложението на това ръководство в съответните сектори.
- **Ротердамска конвенция относно процедурата по предварително обосновано съгласие при международната търговия с определени опасни химични вещества и пестициди.** Обхват на Конвенцията представляват забранени или строго ограничени химични вещества, особено опасни пестицидни формулации.

1.1.2 Национално законодателство

Производството, разпространението, притежанието и използването на отровни вещества се регулира от седем нормативни акта на действащото национално законодателство:

- **Закон за биологичното разнообразие (ЗБР):** Съгласно чл. 38, ал 1 на ЗБР за защитените животински видове от приложение № 3, включително лешоядите „се забраняват всички форми на умишлено улавяне или убиване на екземпляри с каквито и да е уреди, средства и методи“. Употребата на отровни примамки и отрови се забранява в ЗБР, Приложение № 5 към чл. 44, ал. 1. За нарушения по чл. 38 ЗБР (чл.125) предвижда финансови и имуществени санкции, като нарушенията се установяват с акт на длъжностно лице към РИОСВ.

- **Закон за лова и опазване на дивеча (ЗЛОД):** В чл. 65, ал. 3 на ЗЛОД изрично се забранява ползването на отровни или упойващи вещества, както и стръв с такива вещества, като методи и средства на лов. В чл. 109, ал. 3 на Правилника за прилагане на този закон се забранява използването на вредни за дивеча силно токсични препарати или неправомерно дозирани слабо токсични препарати. Контролът по тези разпоредби се осъществява от ИАГ към МЗХГ.
- **Закон за ветеринарномедицинската дейност (ЗВМД)** забранява причиняването на смърт на животни освен в случаите предвидени в закона (чл.151, ал.1).
- **Закон за защита на животните (ЗЗЖ):** В чл. 7 се забранява проявата на жестокост към животните включително и в случаите по чл. 151 от ЗВМД. В случаите, когато извършеното деяние не представлява престъпление, в закона са предвидени административни наказания – глоби.
- **Наказателен кодекс (НК):** Както производството, така и придобиването, притежаването, отчуждаването и продажбата на силно действащи или отровни ненакортични вещества, без надлежно разрешение се третира като престъпление съгласно чл. 354 на НК. Предвидените наказания по НК включват глоби и лишаване от свобода. По-сериозни санкции се предвиждат в случаите, при които отровно вещество е използвано за умъртвяване на животни, като използването на отрови и отровни примамки са забранени в ЗБР и в ЗЛОД. НК инкриминира и проявата на жестокост и умъртвяването на гръбначни животни (чл. 325б, ал.1), като умъртвяването чрез отрова се дефинира в ЗВМД като „Особена жестокост“. Според чл. 278г, ал 1 и чл. 278д унищожаването на защитени видове също е престъпление.
- **Закон за защита от вредното въздействие на химичните вещества и смеси (ЗЗВВХВС):** Макар да няма определение за „силно действащо отровно вещество“, юридически то се определя като вещество, във всички случаи нанасящо значителни поражения на живия организъм, като дори и в малки количества то може да причини тежки увреждания или смърт. Повечето от веществата, установени да се използват в отровните примамки, се отнасят към категориите опасни химически вещества, описани в чл. 2 на ЗЗВВХВС. Съгласно чл. 27 на същия закон, контролът върху опасните вещества е от компетенциите на МОСВ и Министерство на здравеопазването, а при внос и износ на такива вещества – от компетенциите на Агенция „Митници“. За нарушаване на закона са предвидени административни санкции – глоби и отнемане на разрешителни.
- **Закон за защита на растенията (ЗЗР):** Препаратите за растителна защита също се отнасят към опасните вещества. Разрешителният режим и контролът върху тяхната употреба, производство, търговия, внос и износ се регламентира със ЗЗР и се осъществява от БАБХ към МЗХГ. В зависимост от тяхната употреба, с цел по-строг контрол и съгласно чл. 105 на ЗЗР, препаратите за растителна защита се разделят на препарати за професионална и непрофесионална употреба. Въпреки строгите регулаторни механизми залегнали в ЗЗР, за нарушение на действащите разпоредби се предвиждат основно административни наказания и санкции – глоби и отнемане на разрешителни. Също така, Регламент 1107/2009 на ЕС съдържа изключения от

регламентираните на ниво ЕС процедури, като позволява производството, съхранението и износа на препарати за растителна защита, които не са разрешени за търговия и употреба в страната (чл.28, ал.2 на Регламента).

Заклучение: (1) Налице е сравнително пълно и строго законодателство по отношение на използване на отровни вещества в страната; (2) Законодателството предвижда различни административни санкции за установените нарушения, които достигат до 20 000 лв. и лишаване от свобода от 3 до 5 г. при отравяне на защитени видове; (3) Нормативната база, уреждаща производството, търговията, употребата на препарати за растителна защита, включва изключения за забранени препарати, което налага прилагането на строг контрол; (4) Често случаите на тровене се третират като маловажни от полиция и прокуратура и не се предприемат нужните мерки; (5) До момента няма случай на регистрирано престъпление за отравяне на защитени видове животни, което представлява и престъпление от общ характер по НК, на което извършителят да е установен. Това до голяма степен се дължи на неразбиране на сериозността на престъплението, на ниска приоритизация по време на разследването, на специфичността на престъпленията, на липсата на методически указания и протокол за работа, на сериозни процесуални пропуски, на нетърсенето на компетентна помощ от МОСВ; (6) До момента регистрираните престъпления са имали административни производства и досъдебни производства, но няма нито едно, което да е преминало от досъдебна в съдебна фаза поради неразкрит извършител.

1.1.3 Роли и отговорности на институциите

Контролът и противодействието на употребата на отрови и отровни примамки се осъществява от няколко институции и техните структури, което изисква ясно дефиниране на техните отговорности, сътрудничество и координирани действия. Въвлечените институции са:

- **Министерство на вътрешните работи (МВР)** – отговаря за процеса на разкриване, разследване (извършване на досъдебно производство) и задържането на нарушители на местопрестъплението или впоследствие - след установяване и анализ на доказателствата. Дейността по разследване на престъпления се осъществява от разследващи полицаи и други полицейски органи при условията и по реда на Наказателно-процесуалния кодекс. В случаите по чл. 278г, 278д и 325б от НК основна роля имат органите на МВР. От 2015 г. в ОДМВР се определят разследващи полицаи и служители с оперативни функции, които съобразно функционалната си компетентност, да работят по досъдебни производства за престъпленията по членовете от НК, инкриминиращи жестокостта към животни.
- **Прокуратура** – следи за спазване на законността, като ръководи разследването и упражнява надзор за законосъобразното му провеждане. Може да извършва разследване, да привлича към отговорност лицата, които са извършили престъпления, и поддържа обвинението по наказателни дела от общ характер. Сигнали за извършени престъпления могат да се подават и до прокуратурата. В този случай прокурорът решава дали лично или чрез разследващия орган да

възложи на органите на полицията извършването на проверки и други действия, с които да бъде събрана допълнителна информация, даваща основание за търсене на наказателна отговорност и образуване на досъдебно производство. Ако полицейските органи съберат достатъчно доказателства, уличаващи определено лице в извършване на престъпление, те предават материалите на разследващия полицай и незабавно уведомяват прокурора, който повдига обвинения на съответното лице.

- **Министерство на околната среда и водите (МОСВ)** – компетентният орган за контрол на опасните химически вещества (чл. 27 на ЗЗВВХВС) и опазване на биологичното разнообразие, включително контрола върху спазване на нормите за защита на видовете. Съгласно ЗБР (чл.117, ал.3) контролът за опазване на защитените видове е в правомощията на Регионалните инспекции по околна среда и водите (РИОСВ), които могат да налагат глоби, имуществени санкции и принудителни административни мерки (чл.7, ал.4). В случаите на бедстващи защитени видове представители на РИОСВ имат правомощия, след проверка на място с констативен протокол, да ги изпратят към спасителен център. за конкретни досъдебни производства или дела с писмени или устни съвети, При регистриране на случаи на използване на отрови и отровни примамки, МОСВ оказва методическа помощ за всеки един случай чрез дирекция „Национална служба за защита на природата“. МОСВ може да осъществи обмен на информация, анализи, оценки и изводи; възлага проверки; участва в съвместни екипи за проверка и/или разследване; оказва методическа и експертна помощ, в т.ч. и разяснения и експертизи. МОСВ провежда обучителни семинари за органите на МВР и прокуратурата за настоящия тип специфични престъпления, като намира, синтезира и разпространява добрия практически опит от трети страни.
- **Българска агенция по безопасност на храните (БАБХ)** – отговаря за разрешителния режим за препарати за растителна защита и ветеринарномедицински продукти в България и осъществява официалния контрол по отношение на препаратите за растителна защита и здравеопазване и хуманно отношение към животните. Тя ръководи и координира дейността на областните дирекции по безопасност на храните (ОБДХ) по няколко направления. Събирането и обработката на доказателства при извършено престъпление обаче не е от компетенцията на представителите на БАБХ. Законодателството изисква сътрудничество между БАБХ и МВР. В случай на констатирано нарушение на ветеринарномедицинските изисквания от представител на МВР, той е длъжен да уведоми официалния ветеринарен лекар. Последният извършва проверка на място и в зависимост от вида и степента на установеното нарушение издава предписание, акт за възбрана, разпореждане или се съставя акт за установяване на административно нарушение. В случай на престъпление отговорен орган е МВР.
- **Изпълнителна дирекция по горите (ИАГ)** – изпълнява контролни функции по отношение на опазване на дивеча и горите. Чрез своите дирекции "Опазване на горите" и "Ловно стопанство" има пряка роля при установяване на нарушения на

територията на различни горски и ловни стопанства. Съответно чрез своите служители съдейства на другите институции за разкриване и разследване при възникване на инцидент. Служителите имат право да издават разпореждания за спиране и прекратяване на дейности при констатиране на нарушения по няколко закона, включително ЗЛОД и ЗБР. Според ЗЗЖ структурите на ИАГ имат задължение да контролират изпълнение на мерките за защита на дивите животни - в случая на дивеча, но конкретните задължения все още не са изяснени. В случай на тровене, най-вече при който има отровен дивеч, структурите на ИАГ могат да издадат констативен протокол за административно нарушение, а при данни за престъпление, да сигнализират и съдействат на органите на МВР.

Заключение: Анализът на законово регламентирани взаимодействия между институциите показва (1) пропуски и неясноти в нормативната база, уреждаща координираните действия на институциите; (2) липса на опит и капацитет при практическото приложение на действащата нормативна уредба сред служителите.

1.2 ПРИЧИНИ И СЛЕДСТВИЯ ОТ ИЗПОЛЗВАНЕТО НА ОТРОВИ И ОТРОВНИ ПРИМАМКИ.

1.2.1 История, корени и социално-икономически аспекти

История: В средата на миналия век унищожаването на „вреден“ дивеч (едри бозайници и хищни птици) в страната е било разрешено с всякакви средства, включително и чрез залагане на отровни примамки. Тази пагубна за биоразнообразието практика е била превърната в държавна политика за близо 45 години до преустановяването си в началото на 90-те години (с приемането на Бернската Конвенция) и довежда до драстичен спад в числеността на едрите наземни хищници, хищните птици и до почти пълното унищожаване на лешоядите в България (Stoynov et al. 2018; *за повече информация виж глава 1.3.2*).

Корени и социално-икономически аспекти: Основната причина за използването на отрови и отровни примамки са икономическите загуби, които земеделските производители и животновъдите търпят поради диви гръбначни и безгръбначни животни (Skartsi et al. 2014).

Практиката за използване на отровни примамки има и социално-психологически аспект поради невъзможността за получаване на компенсации, възмездие и справедливост от страна на собствениците при загуба на домашни животни.

Разпознати са две основни причини за използването им (Христов 2017):

- **Конфликт човек – хищник:** Възниква в резултат на претърпени загуби на домашни животни от хищници, като желание за възмездие и бързо справяне с проблема. По отношение на щетите нанесени от едри наземни хищници - най-често вълци (Skartsi et al. 2014; Stoynov et al. 2018) въпреки законово основание, по ред причини собственикът не бива обезщетяван за загубите си. От друга страна, особено в

отдалечени и труднодостъпни планински райони със затворени общества, за постигане на бързо възмездие за загубите и превенция на бъдещи такива, често се прибегва до използването на незаконни средства като отровите. Това създава предпоставки за сериозни екологични проблеми. Такъв пример е нелегалното използване на отрови за борба с хищните птици, които нанасят вреди на домашните гълъби. Това е особено характерно за региона на гр. Пазарджик, където собствениците на високолетящи състезателни гълъби поставят отрова (най-често ланат) върху перата на гълъби-примамки.

- **Конфликт човек – човек:** възниква в резултат на междуличностни и съседски конфликти. Те могат да имат различни корени, но най-често причина е загубата на работни кучета. Ловджийски кучета биват убивани от овчарски кучета по време на лов. От друга страна, поради безстопанственост овчарски кучета нанасят щети на дивеча. Това противопоставя социалните групи на ловците и животновъдите, което води до незаконното използване на отрови с цел възмездие на загубите. Немалко са и случаите на отмъщение. Практиката сочи, че в такива случаи трупове на отровени кучета се изхвърлят или оставят безконтролно в околната среда.

Друга основна причина за тровене на диви животни в България е свързана с интензивното използване на ПРЗ в земеделските практики (Skartsi et al. 2014), като има и доста установени случаи на нерегламентирано ползване (Kostadinova et al. 2018).

1.2.2. Ниво на осведоменост на местните общности по проблема

Начините за поставяне на отровна примамка, както и веществата, които могат да се използват за целта са широко известни. В интернет могат свободно да се открият инструкции за различни техники за поставяне на примамки, както и как да се намерят отровни вещества. В много населени места все още има хора, които помнят практиките от миналото, когато поставянето на отровни примамки за борба с хищниците е било държавна политика. Местните общности са наясно с ефективността, която тази практика може да има за унищожаването на наземните хищници.

Голяма част от хората са запознати с рисковете за околната среда (ЕСТАТ 2016) и здравето на човека. Широко известно е, че жертви на примамката могат да станат животни, които не се възприемат като заплаха за добитъка. Също така е известно, че някои отровни вещества се запазват много дълго в околната среда и могат да навредят на човека. Въпреки това има хора, които са склонни да поставят такива примамки като ответна реакция на нападенията на хищници над селскостопанските животни. Поради неселективността на този незаконен метод, в много случаи се стига до нарастване на социалното напрежение на локално ниво. Добър пример в това отношение са случаите на използване на отрови в община Крумовград от 2016 г. и 2018 г. (виж глава 1.2.5). Поради невъзможността на властите да разкрият и изправят пред правосъдието конкретния извършител на деянието, в местното население се поражда желание за саморазправа. Различни социални групи – като ловци и животновъди – влизат в конфликт, чиито последици биха могли да се проявят в много измерения. Към момента няма задържано лице извършител, а страхът от използването на отрови и отровни вещества остава у местното население. Задълбочаването на подобни

конфликти в отдалечени райони може да доведе до сериозни негативни последици, както за хората, живеещи там, така и за биоразнообразието.

1.2.3 Анализ на проблемите в законодателството, нормативната уредба, приложението и превенцията на тези случаи

В България действат национални и международни правни норми, които сравнително стриктно регулират употребата на опасни химически вещества, които действат като отрови за животните. Основните проблеми свързани с нормативната база са:

- **Значителни разлики между закона и прилагането му на практика;** недостатъчност на извършваните действия по разследването и други процесуални действия, събирането на достатъчно доказателства за виновност и идентифициране на заподозряно лице. Сложните механизми за контрол и ниската прозрачност в действията на институциите не помага за ефективното правоприлагане;
- **Пропуски и неясноти в нормативната уредба,** уреждаща координираното действие на различните институции, имащи роля при превенцията и противодействието на употребата на отрови и отровни примамки;
- **Ниско ниво на познаване** от страна на служителите в институциите на задълженията им при констатиране на нарушения и престъпления, свързани с отрови и отровни примамки;

1.2.4 Ефект върху популациите на лешоядите и други компоненти на биоразнообразието

През 50-те и 60-те години на ХХ в. в България се провеждат целенасочени кампании за унищожаване на наземните хищници чрез използване на стрихнинови примамки. През този период популациите на всички видове лешояди и други дневни хищни птици, сред които скалният (*Aquila chrysaetos*) и царският орел (*Aquila heliaca*), намаляват с бързи темпове като някои от тях дори изчезват от гнездовата фауна на България. В началото на ХХ в. белоглавият (*Gyps fulvus*) и черният лешояд (*Aegypius monachus*) са широко разпространени и често срещани видове на територията на цялата страна, но около средата на века те са описани като сравнително редки (Патев 1950). Като основна причина за бързият спад в числеността им се посочва използването на стрихнинови примамки срещу наземни хищници (Патев 1950; Боев & Мичев 1980). Съществува информация, че по това време се използват средно 60 кг. стрихнин годишно основно с цел тровене на вълци (Bijleveld 1974). В резултат на това черният, брадатият (*Gypaetus barbatus*) и белоглавият лешояд скоро изчезват като гнездящи видове от страната. В края на 70-те години малка колония от белоглави лешояди съставена от 28 птици се възстановява в Източни Родопи. В края на 60-те години се забранява използването на отрови. Въпреки забраните, обаче през следващите десетилетия продължават случаите на използване на отрови, при които загиват и много защитени видове. Въпреки, че популацията на белоглавия лешояд започва постепенно да се увеличава, основно поради положените усилия от неправителствени природозащитни организации, инциденти на тровене не липсват. Всички регистрирани спадове в числеността на популацията на вида са свързани с установени случаи на отравяне, което потвърждава

значимостта на тази заплаха за развитието на популациите на лешоядите в България. Такива популационни депресии при белоглавия лешояд се наблюдават през 1989-1991 г. и 1996-1998 г.

Използването на отрови е сред основните причини за изчезването на брадатия лешояд от Балканския полуостров, като днес са съхранени едва 7-9 гнездящи двойки единствено на о. Крит. Черният лешояд също изчезва от почти всички страни на Балканите, като се запазва единствено една малка колония в Национален парк Дадя в североизточна Гърция. Числеността на белоглавия лешояд и египетския лешояд (*Neophron percnopterus*) също значително намалява на Балканите, като в някои страни тези видове изчезват. За последните 20 години на Балканския полуостров са регистрирани общо 227 инцидента на отравяне, при които са загинали близо 900 лешояда, като трябва да се има предвид, че обикновено едва 20% от инцидентите биват регистрирани (Pantovic & Andevski 2018). Това показва, че за този период незаконното използване на отровни примамки е причинило смъртта вероятно на хиляди лешояди на полуострова.

Популацията на египетския лешояд в България е намаляла с над 80% за последните 40 години (Velevski et al. 2015) и с над 50% за последните 14 години (Arkumarev et al. 2018). Анализ на причините за смъртност на вида в България и Гърция от 1997 г. насам показва, че около 60% от случаите са причинени от човешки дейности, като над 80% от тях се дължат именно на използване на отрови (Saravia et al. 2016). Отровите са разпознати и като основна заплаха дори в рамките на екологичната мрежа Натура 2000, като в 96% от изследваните зони в България и Гърция този фактор носи съществен риск върху националните популации (Kret et al. 2016). Като цяло, отровите се считат за съществена заплаха за вида в България според Атласа на гнездящите птици в страната (Куртев и др. 2007), Националния план за действие за египетския лешояд (Куртев и др. 2008), Европейския план за действие за опазване на вида (Iñigo et al. 2008), Червена книга на Република България (Куртев и др. 2015), и Международния план за действие за опазване на вида по пътя му на миграция (Nikolov et al. 2016). През последните 25 години (1994, 1998, 2001, 2003, 2005, 2006, 2007, 2020; Куртев и др. 2008) индивиди или отделни двойки египетски лешояди са намирани мъртви в или около гнездата си в Източни Родопи, като отравяне се допуска като най-вероятна причина за смъртта.

1.2.5 Емблематични регистрирани случаи

През последните години в България са регистрирани няколко значими случая на използване на отрови, които са причинили смъртта на голям брой домашни и диви животни, сред които и защитени видове. Те добре онагледяват настоящите причини, естеството, механизма на работа на институциите и въздействието върху околната среда от използването на отрови:

- **Случаят край с. Стражец, общ. Крумовград през октомври - ноември 2016 г.:** Регистрирани са серия от инциденти на тровене, при които загиват над 20 диви и домашни животни, сред които ловни и овчарски кучета, лисици, вълци, белка, таралеж и дива свиня. Дивата свиня умира с пяна на устата пред погледа на ловци по време на ловен излет, вероятно минути преди да бъде отстреляна и в последствие консумирана. Данните на местните хора свидетелстват, че жертва

на инцидента е и поне един белоглав лешояд, но трупа на птицата не е намерен. По случая започва досъдебно производство, при което са събрани доказателства и е установено активното вещество в отровата – пестицидът Ланат. Въпреки това, извършителят на престъплението не е установен. През 2018 г. в същия район има нов случай на тровене, при който загиват още домашни кучета и диви животни, но извършителят отново остава неизвестен.

- **Случаят в Кресненско дефиле през март 2017 г.:** В резултат на тровене почти изцяло е унищожена местната колония от белоглави лешояди, обособена благодарение дългогодишна програма за реинтродукция на вида с финансовата подкрепа на ЕС (LIFE11 NAT/BG/000363). Като примамка е използван труп на крава, в който е заложена отрова. Вероятно целта е унищожаване на наземни хищници. Примамката е открита след сигнал от местни жители три седмици след като са регистрирани първите жертви. При разследването на този инцидент е установено, че по същото време на още няколко места в района на Кресненското дефиле са били заложени и други по-малки отровни примамки (парчета месо). В резултат са установени общо 24 жертви (2 домашни кучета, 1 лисица, 2 вълка, 18 белоглави лешояда и 1 гарван), но се предполага, че броят на загиналите животни при този инцидент е много по-голям. Мониторингът на колонията на белоглавите лешояди показва, че над 30 птици липсват и вероятно са загинали в резултат на отравяне, но не всички труповете са открити. По случая започва досъдебно производство срещу неизвестен извършител, което по-късно е прекратено поради липсата на достатъчно доказателства.
- **Случаят в района на с. Бов, общ. Своге, през септември 2019 г.:** Регистриран е инцидент на тровене благодарение на данни получени от GPS/GSM предавателите, с които са маркирани част от белоглавите лешояди, освободени в Природен парк „Врачански Балкан“. При проверка на последното място, на което са се хранили птиците, е намерен труп на теле, в който вероятно е била заложена отровата. В близост до трупа е открит мъртъв възрастен скален орел. Отровната примамка вероятно е заложена отново с цел унищожаване на наземни хищници. След щателно претърсване на района, установените жертви при този инцидент общо нарастват на 8 белоглави лешояда и 1 скален орел. Предполага се, че броят на загиналите животни е значително по-голям - поради трудно-проходимият и пресечен терен, както и големите разстояния, които птиците могат да прелетят преди да настъпи смъртта, труповете на много от тях вероятно остават неоткрити. По случая е започнало разследване и се събират доказателства.

При всички тези случаи липсва добра координация между различните отговорни институции, която да гарантира ефективното събиране на веществени доказателства на терен, обезопасяване на районите около отровните примамки, събиране на труповете на отровените животни с цел предотвратяване на вторични отравяния, анализиране на събраните проби за установяване на отровното вещество и установяване на извършителите.

1.2.6 Предприети смекчаващи мерки

Дейностите, насочени към намаляване риска от използването на отровите върху биоразнообразието в България започват като проектни инициативи на природозащитния НПО сектор (БДЗП, Зелени Балкани, ФДФФ, ДЗХП). Първите целенасочени стъпки са предприети още в средата на 90-те години като част от Българо-швейцарската програма за опазване на биологичното разнообразие. След влизането на България в ЕС, като част от първите LIFE проекти насочени към опазването на едрите хищни птици като царски орел, египетски лешояд, белоглав лешояд, черен лешояд и др. се поставя основен акцент върху работата по този проблем. До момента са проведени различни инициативи и е установено добро сътрудничество с ключови институции и техните подразделения. На институционално ниво, мерки за смекчаване на конфликта хищници-човек се извършват основно от ИАГ, ловци и МОСВ.

Към момента в страната са предприети следните дейности и мерки:

- **Въведени са мерки за смекчаване на конфликта хищник-човек чрез компенсации:** 1) Изплащане по средни пазарни цени на обезщетения за щети нанесени от кафява мечка (съгласно ЗЛОД) на селскостопански животни, пчелни кошери, плодни дръвчета, увредено селскостопанско имущество (напр. кошари, огради и т.н.). Процедурата започва чрез подаване на сигнал до РИОСВ, като същата протича сравнително бързо и ефективно. 2) Изплащане или компенсация в натура на щети нанесени от вълци върху селскостопански животни от неправителствени организации като дейности по проекти. Мярката е временна и локална.
- **Законно се контролират популациите на вълк, чакал, лисица и скитащи кучета:** Контролът се извършва чрез отстрел от правоспособни ловци, като индивидуалният лов е разрешен целогодишно и през всички дни от седмицата. Хищниците се залагат за годишен отстрел чрез планова квота, но обикновено тя не се изпълнява поради липсата на материален стимул. Такъв би трябвало да има за скитащите кучета (не овчарски или без спъвачка).
- **Значително е подобро разбирането на проблема,** посредством системно събиране на данни за всички установени случаи на отравяне, както и за мащабите на тази практика на регионално, национално и международно ниво.
- **Изградена е база данни** за този вид престъпления (<https://wildlifepoisoning.lifeneophron.eu/>).
- **Подобро е сътрудничеството и капацитета** на всички отговорни институции чрез обучителни семинари (над 20 семинара с над 300 участници), работни срещи, обмен на опит с други страни, материали и работа по тематични случаи на отравяне.
- **Установен е алгоритъм на действие** с точния ред, взаимодействия, логистика и документация за ефективното протичане на целия процес по разследване.

- **Подобрен е капацитетът за вземане на проби и токсикологични анализи** от отровени животни: НДНИВМИ към БАБХ и други специализирани лаборатории за точен количествен и качествен анализ на основните видове отрови.
- **Създаден на първият кучешки екип за борба с отровите** в България.
- **Подобри са директната ангажираност и участието на институциите при работа по конкретни казуси** – МОСВ/РИОСВ, Столична Община, МВР, АПБ, Агенция Митници, МЗХ, Биологически факултет към СУ „Св. Кл. Охридски“, НПНМ и ИБЕИ към БАН.
- **Развитие на капацитет за работа с медии и комуникация на проблема** - репортажи, интервюта, кратки клипове по темата.

2. МЕТОДИ И ПРОЦЕС НА РАЗРАБОТВАНЕ

Настоящият план е резултат от дългогодишна работа на държавните органи и природозащитните НПО по проблема с използването на отрови в България и нуждата от синхронизиране на императивните норми на закона, процеса на обработване на този род престъпления и координация в работата на различните заинтересовани страни.

Подготвителен етап (април 2017 г.- май 2019 г.) - следните събития през последните няколко години дават съществен тласък за разработването на плана:

- **Април 2017 г.** - в гр. София се провежда първата междуинституционална среща за очертаване на основните насоки за работа и представяне на най-ярките примери през последните години по отношение на използването на отрови и заплахите, които те крият (организирана от проектите LIFE14 NAT/BG/000649 и LIFE14 NAT/NL/000901). След тази среща се създава предпоставка за търсене на комплексно и общо решение на проблема.
- **Март 2018 г.** - в Стара Загора се провежда семинар „Сътрудничество и повишаване на капацитета за предотвратяване смъртността на лешояди от ветеринарно медицински продукти и отрови“ (организиран от проектите LIFE14 NAT/NL/000901 и LIFE16 NAT/BG/000874), с участие на над 40 представители на различни институции и природозащитни НПО.
- **Февруари 2019 г.** - представители на природозащитни НПО от България участват в международен семинар в Дадя, Гърция, за влиянието на ВМП върху лешоядите (организиран от проект LIFE14 NAT/NL/000901).
- **Април 2019 г.** - представители на природозащитни НПО от България участват в Балкански семинар за разработване на стратегии за борба с използването на отрови и отровни примамки, проведен в Увац, Сърбия (организиран от проект VAPP).

- **Май 2019 г.** - представител на ГДНП и представител на БДЗП участват в специализирано обучение в Испания за работа със случаи на използването на отрови и отровни примамки.

Разписване на първа чернова на плана (юни-декември 2019 г.): Гореспоменатите събития стават повод за обсъждане на конкретни ефективни мерки за борба с отровите, предприети в съседни на България държави (напр. Vino & Sevo 2018; MES 2018), както и евентуално участие и ангажираност на съответните държавни институции. Това води до осъзнаването на нуждата (обусловена от действащото международно, Европейско и национално законодателство) и организирането на **целенасочена работна среща за разработване на национален план за борба с отровите в България**, която е проведена на 26-27.11.2019 г. в гр. София (в рамките на проектите LIFE14 NAT/NL/000901 и LIFE16 NAT/BG/000874), с участието на близо 40 експерти от различни институции, научни институти, университети и НПО (**Приложение 8.2**). В резултат на тази среща и използването на утвърдена методика, е изработена първа чернова на плана.

Публична консултация (май 2020 г.): Първата чернова на плана е подложена на едномесечна публична консултация, в резултат на която са получени градивни коментари и препоръки.

Втора чернова на плана (август 2020 г.): Въз основа на публичната консултация, планът е ревизиран и втората му чернова е предадена за преглед от МОСВ.

Финална версия на плана (юли 2021): Втората чернова на плана е разгледана на заседание на НСБР, състояло се на 6.7.2021 г., при което са получени положителни становища от МЗХ, ГДНП, ИАОС и НСЗП към МОСВ. Всички коментари са отразени във финалната версия на плана, която е предадена на МОСВ на 12.7.2021 г. за утвърждаване от министъра на околната среда и водите.

3. ОБХВАТ И МИСИЯ НА ПЛАНА

ГЕОГРАФСКИ ОБХВАТ: Територията на цялата страна, тъй като използването на отровни субстанции има нерегулярен и случаен характер. Основният приоритет е върху районите където се срещат лешояди или където се работи за възстановяване на популациите им – Източни Родопи, Стара Планина, Югозападна и Североизточна България.

ВРЕМЕВИ ОБХВАТ: 10 години, с 5-годишен период на ревизия.

ТЕМАТИЧЕН ОБХВАТ: Настоящият план се прилага при възникване на случаи на незаконен внос, износ и съхраняване на отровни вещества; незаконно използване на отрови и отровни примамки; установяване на смъртност, причинена от използването на отровни вещества, при защитени диви гръбначни животни (основно птици и бозайници) или на домашни животни, което може да доведе до вторично отравяне на диви животни, обект на опазване; или във всички други случаи, когато се установи деяние от този тип или със сроден характер.

ПРИОРИТЕТИ: Най-често и най-пагубно засегнати от използването на отрови и отровни примамки са популациите на лешоядите и други хищни птици, които стават косвени или преки жертви на този род деяния. Тези птици, освен уязвими в местата, където се размножават, са засегнати и по време на техните миграция, скитания, зимувания и временни места на пребиваване. Поради тази причина, тази група птици са приоритет при изпълнение на настоящия план.

КОХЕРЕНТНОСТ: Документът отговаря на практическата нужда от план за работа по проблема с отровите и кореспондира с изпълнението на други оперативни стратегии, планове и програми. Конкретни мерки за антиотровни дейности са заложи в плановете за действие за царския орел, ловния сокол, белоглавия, черния и египетския лешояди, и малкия креслив орел (Куртев и кол. 2008; Стойчев и кол., 2012; Янков и кол., 2013; Стойнов и кол. 2015; Кметова-Биро и кол., 2018; Плачийски и кол., 2018). По реда на различни международни договори, както и чрез въвеждане на правото на ЕС, България се задължава да въведе забрани, свързани с използването на всички методи за масово избиване и неселективно улавяне и убиване на птици (*виж глава 1.1.1*).

МИСИЯ: Да предостави научно обоснована, правно издържана, функционално и финансово обезпечена и устойчива система за организация на работа, контрол, взаимодействие и оперативност на основните държавни институции, НПО и други заинтересовани страни по проблема с нежеланото вредно въздействие на отровите върху биоразнообразието.

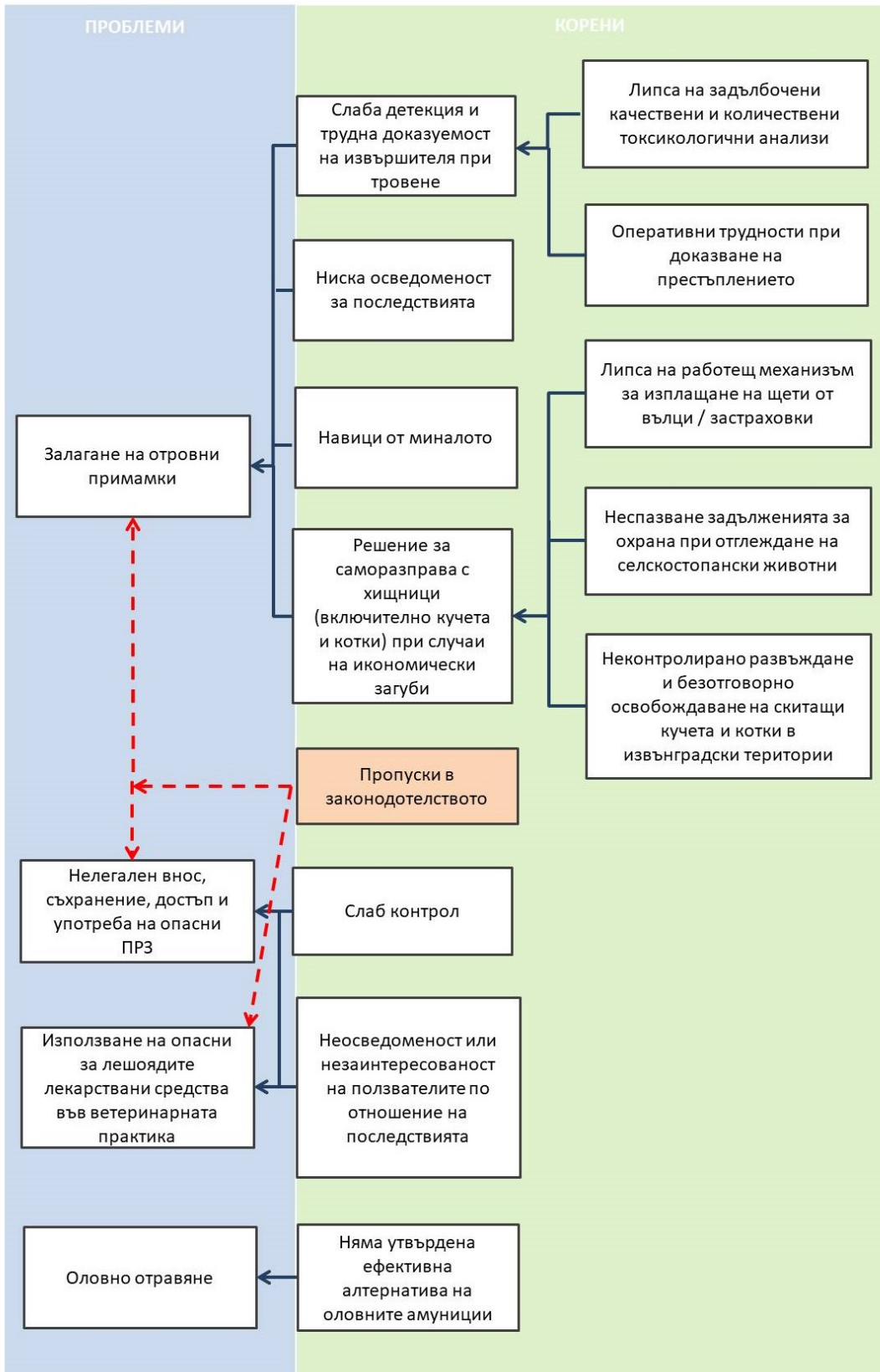
4. АНАЛИЗ НА ПРОБЛЕМИТЕ

Идентифицирани са четири **основни проблема**, водещи до отравяне на диви животни (Фиг. 1):

- a. Залагане на отровни примамки
- b. Нелегален внос, съхранение, достъп и употреба на опасни ПРЗ
- c. Използване на опасни за лешоядите лекарствени средства във ветеринарната практика
- d. Оловно отравяне

Корените на тези проблеми се свеждат основно до:

- ✓ Оперативни трудности при доказване на престъплението
- ✓ Липса на задълбочени качествени и количествени токсикологични анализи
- ✓ Недостатъчен контрол върху нелегалния внос, закупуване и употреба на ПРЗ
- ✓ Вредни навици от миналото
- ✓ Саморазправа с хищници при случаи на икономически загуби поради неефективни превантивни мерки на охрана на селскостопански животни, както и неконтролируемо и безотговорно развъждане и освобождаване на кучета и котки в извънградски територии
- ✓ Пропуски в законодателството
- ✓ Неосведоменост или незаинтересованост на ползвателите на ПРЗ и ВМП по отношение на последствията за биоразнообразието и здравето
- ✓ Липса на утвърдена ефективна алтернатива на оловните амуниции

Фигура 1. Дърво на проблемите свързани с отравяне на диви животни.

ЦЕЛЕВИ ГРУПИ

Таблица 1. Основни социални групи, свързани с използването на отрови и органи, отговорни за контрола на този проблем.

Сектор	Социални групи свързани с проблема	Контролиращи органи
Земеделие	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Фермери / ползватели на ПРЗ ✓ Аграрни аптеки 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ОДБХ/БАБХ/МЗХ ✓ ГДГП/МВР ✓ Агенция митници ✓ РИОСВ/МОСВ ✓ Общини ✓ Токсиколози и лаборатории
Животновъдство	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Животновъди ✓ Ветеринари ✓ Наети лица в животновъдството 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ОДБХ/БАБХ/МЗХ ✓ РИОСВ/МОСВ ✓ Общини ✓ Токсиколози и лаборатории ✓ ГДНП/МВР ✓ Прокуратура
Лов	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Ловци 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ РИОСВ/МОСВ ✓ ИАГ ✓ ЛС ✓ Общини ✓ Токсиколози и лаборатории ✓ ГДНП/МВР ✓ Прокуратура

5. ОПЕРАТИВНИ ЦЕЛИ И РАМКА НА ДЕЙНОСТИТЕ

Таблица 2. Оперативни цели и списък на дейностите, с времева и бюджетна рамка, и разпределение на отговорностите.

Дейност	Приоритет	Мащаб	Период	Ориентиран бюджет	Изпълнител
Цел 1: Значително намаляване на вероятността от: използване на отровни примамки; нерегламентиран внос, ползване и съхраняване на ПРЗ; опасни за биоразнообразието ВМП; оловно натравяне					
Дейност 1.1: Определяне на собствеността на кучета и изпълнение на съществуващата законова уредба чрез подобряване на контрола	Висок	Национален	до 5 г.	10 000 лв	Общини
Дейност 1.2: Подобряване на контрола за регистрация и кастрация на кучета	Висок	Национален	до 1-2 г.	10 000 лв	БАБХ; МЗХ; НПО
Дейност 1.3: Унищожаване на съществуващите стари запаси и складове на ПРЗ	Висок	Национален	до 1-2 г.	150 000 лв	МОСВ (ПУДОС) Общини;
Дейност 1.4: Завишаване контрола на търговията и използването на ПРЗ	Висок	Национален	до 5 г.	10 000 лв	Общини; БАБХ; МОСВ
Дейност 1.5: Въвеждане на повече антиотровни екипи с кучета и превантивно търсене на отровни примамки	Висок	Регионален	до 5 г.	150 000 лв	МВР; НП / ПП; НПО
Дейност 1.6: Създаване на мрежа от поддръжници в борбата с отровите на локално ниво	Висок	Локален	до 5 г.	50 000 лв	НПО; РИОСВ; ЛС; ИАГ
Дейност 1.7: Пилотно изпълнение на дейности по застраховане на домашни животни и изпълнение на система за	Среден	Национален	до 5 г.	100 000 лв	МЗХГ; НПО

изплащане на щети					
Дейност 1.8: Тестване на алтернативни безоловни амуниции и прилагане на мерки за поетапното им въвеждане за употреба	Нисък	Локален	до 5 г.	10 000 лв	НЛРС – СЛРБ ИАГ
Дейност 1.9: Подобряване на контрола чрез проверки (планирани и по сигнал) за използване на неразрешени лекарствени средства във ветеринарната практика	Среден	Национален	10 г.	30 000 лв	БАБХ; НПО
Дейност 1.10: Извършване на планови претърсвания за отрови и отровни примамки, особено в чувствителни зони за защитени видове (напр. лешояди).	Висок	Локален	10 г.	25 000 лв	МВР, БАБХ, РИОСВ, НПО
Цел 2: Създаване на система за околичествяване и мониторинг на проблема с отровите					
Дейност 2.1: Проверка на съществуващата уредба относно нерегламентирано съхранение на ПРЗ (стари запаси и складове)	Висок	Национален	до 1-2 г.	50 000 лв	МОСВ, ПУДООС Общини
Дейност 2.2: Оценка на риска от нелегален внос на ПРЗ	Висок	Национален	до 5 г.	5 000 лв	Агенция Митници
Дейност 2.3: Анализ и изготвяне на списък с опасни ПРЗ за непрофесионална употреба	Среден	Национален	до 1-2 г.	4 000 лв	БАБХ; НПО
Дейност 2.4: Създаване на официална база данни за продажба, използване и нелегален внос/износ на ПРЗ	Среден	Национален	до 5 г.	50 000 лв	БАБХ; Агенция Митници; НПО
Дейност 2.5: Анализ за нерегламентирани вещества в състава на предлагани ПРЗ и налагане на забрана за тяхната продажба и	Нисък	Национален	до 1-2 г.	10 000 лв	МЗХ, БАБХ; НПО; МОСВ

употреба					
Цел 3: Повишаване на капацитета за борба с отровите в институциите с отношение към проблема					
Дейност 3.1: Осигуряване на готовност за реакция от служители на разположение в извън работно време от РИОСВ/МОСВ и ОДБХ/БАБХ	Висок	Национален	до 1-2 г.	50 000 лв	МОСВ; БАБХ
Дейност 3.2: Изграждане на капацитет за извършване на криминалистични експертизи във връзка с престъпления срещу диви животни	Висок	Национален	до 5 г.	100 000 лв	МВР, НПО
Дейност 3.3: Обособяване/надграждане на специализирана и акредитирана токсикологична лаборатория и обучаване на персонал с нужната експертиза	Висок	Национален	до 5 г.	500 000 лв	БАБХ; Ветеринарни факултети; НИК - МВР
Дейност 3.4: Разработване на допълнителна специфична методика/ръководство и инструментариум за събиране на доказателства на терен и изследване в случай на отравяне	Висок	Национален	до 5 г.	20 000 лв	чуждестранен опит Прокуратура/МВР
Дейност 3.5: Провеждане на обучения и семинари, произвеждане на информационни материали за отговорните институции	Висок	Национален	10 г.	100 000 лв	МВР; Агенция митници; НПО; БАБХ; МОСВ
Цел 4: Повишаване на обществената осведоменост и чувствителност по отношение на проблема с отровите					
Дейност 4.1: Информационни кампании целящи изграждане на чувствително отношение на широката общественост във връзка с използването на отрови и произтичащите от това рискове за	Висок	Национален	10 г.	50 000 лв.	МЗХ; МОСВ; НПО; ЛС; ИАГ; медии

биоразнообразието и човешкото здраве					
Дейност 4.2: Повишаване капацитета на местното население за реакция при случаи на тровене	Висок	Регионален	10 г.	50 000 лв	НПО; РИОСВ; ИАГ; ЛС
Дейност 4.3: Информационно-образователни дейности с местни училища относно криминалния характер на използването на отровни примамки и последствията от тях	Висок	Регионален	10 г.	20 000 лв	БАБХ; НПО; МОСВ; МВР; Медии
Дейност 4.4: Информационни кампании насочени към местното население относно използването на опасни лекарствени средства във ветеринарната практика	Среден	Регионален	10 г.	20 000 лв	БАБХ; НПО
Дейност 4.5: Информационни кампании за популяризиране употребата на безоловни амуниции	Среден	Национален	10 г.	20 000 лв	НЛРС-СЛРБ ИАГ Медии
Цел 5: Подобрения на нормативната база и въвеждане на ефективни регулации					
Дейност 5.1: Инкриминиране на залагането на отровни примамки в наказателния кодекс	Висок	Национален	до 1-2 г.	0 лв.	Прокуратура; МВР; МОСВ
Дейност 5.2: Ясно дефиниране на понятието „отровно вещество“ в действащата нормативна база	Висок	Национален	до 1-2 г.	0 лв.	БАБХ
Дейност 5.3: Подобряване на чл. 237 от наказателния кодекс, във връзка с дефинициите за убийство от гледна точка използването на отрови.	Висок	Национален	до 1-2 г.	0 лв.	Прокуратура

Дейност 5.4: Въвеждане на процедура за координирани действия на компетентните институции при случаи на тровене	Висок	Национален	-	0 лв.	МОСВ, МВР, Прокуратура, НПО
Дейност 5.5: Разработване на нормативна уредба за изпълнение на добри практики за пасищно животновъдство	Висок	Национален	до 1-2 г.	20 000 лв	БАБХ; МЗХГ; НПО
Дейност 5.6: Въвеждане/регламентиране на процедура от отговорните и контролни органи за координирани действия за хуманно регулиране на популацията от скитащите кучета, нанасящи щети в селското и ловното стопанство	Висок	Национален	до 1-2 г.	30 000 лв	БАБХ; МЗХГ; НПО; ИАГ, общини
Дейност 5.7: Въвеждане на процедура за провеждане на токсикологичен анализ и мониторинг на извадка от намерените трупове на диви и домашни животни, които са чест обект за тровене (едри хищници)	Висок	Национален	до 1-2 г.	300 000 лв	РИОСВ; ЛС; Ветеринарни факултети; Спасителни центрове
Дейност 5.8: Въвеждане на система за регистрация при закупуване на опасни ПРЗ за непрофесионална употреба	Среден	Национален	до 5 г.	10 000 лв	БАБХ; НПО
Дейност 5.9: Подобряване на законодателството относно съвместното признаване на лицензи за ВМП	Среден	Национален	до 5 г.	50 000 лв	БАБХ
Дейност 5.10: Подобряване на законодателството относно допускането за остатъчни количества диклофенак и други опасни за птиците ВМП	Среден	Национален	до 5 г.	50 000 лв	БАБХ
Дейност 5.11: Лобиране на ниво ЕС за забрана на опасни ВМП	Среден	Национален	10 г.	50 000 лв	БАБХ; НПО

Дейност 5.12: Нормативно проучване дали е възможно НПО да са страна по случаите на тровене	Среден	Локален	до 1-2 г	5 000 лв	НПО
Дейност 5.13: Отнемане на лиценза на установените проблемни ПРЗ при доказана употреба в случаи на тровене	Нисък	Национален	до 1-2 г.	5 000 лв	БАБХ; НПО; МОСВ
Дейност 5.14: Проучване за регламентирана легална възможност за охрана на местопрестъплението от граждани до пристигане на компетентни органи на властта	Нисък	Национален	до 5 г.	5 000 лв	НПО

6. КООРДИНАЦИЯ И МОНИТОРИНГ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО

6.1. КООРДИНАЦИЯ

Изпълнението на Националния план за борба с използването на отрови и отровни примамки се приема и ръководи от МОСВ.

Координацията по изпълнението с други компетентни органи и отговорни институции се координира от МОСВ. След като документът бъде официализиран, МОСВ го изпраща до ангажираните държавни институции за съгласуване и дознание.

В рамките на настоящия план е разработен протокол за действие в случай на установяване на незаконно използване на отрови (**Приложение 8.3**).

6.2. МОНИТОРИНГ И ОЦЕНКА НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО

С цел подпомагане вземането на навременни и адекватни решения относно изменения, адаптиране и актуализиране на плана, МОСВ изпълнява схема за мониторинг и оценка на изпълнението ѝ:

- **Мониторингът** е процес на непрекъснато проследяване изпълнението (събиране и анализ на информация по определени индикаторни критерии) на предвидените дейности в настоящия план.
- **Оценката** е количествено отчитане на степента, в която са постигнати заложените цели на плана (измерване на ефективността).

На база резултатите от мониторинга, на всеки пет години МОСВ изготвя доклад с анализ на напредъка по дейности и оценка за степента на достигане на целите. Въз основа на резултатите от доклада, могат да се предложат изменения и актуализации на плана с цел постигане на по-висока ефективност при постигане на целите му.

В процеса на мониторинг и оценка е препоръчително да се следва схемата посочена в **Табл. 3**.

Таблица 3. Препоръчителна схема за мониторинг и оценка изпълнението на плана.

Индикатори	Стандарти	Източници на верификация
Цел 1: Значително намаляване на риска от: използване на отровни примамки; нелегален внос, ползване и съхраняване на ПРЗ; опасни за биоразнообразието ВМП; оловно натравяне		
Индикатор 1.1: Брой регистрирани и кастрирани кучета	>20% увеличение на година	Годишни общински доклади
Индикатор 1.2: Брой унищожени стари запаси и складове на ПРЗ	Всички стари запаси и складове на ПРЗ унищожени до 2025 г.	Доклад на ПУДОС
Индикатор 1.3: Брой проверки за търговия и използване на опасни ПРЗ и ВМП	>20% увеличение на година	Бази данни и доклади на БАБХ
Индикатор 1.4: Брой новосформирани антиотровни екипи с кучета	>2 новосформирани антиотровни екипи с кучета	Технически доклади
Индикатор 1.5: Брой на сформирани локални мрежи от поддръжници в борбата с отровите	>4 новосформирани мрежи от поддръжници в борбата с отровите в регионите на струпване на гнездящи и редовно пребиващи лешояди	Технически доклади
Индикатор 1.6: Брой подадени сигнали за нерегламентирано използване на отрови	>50% увеличение	Статистика от специализирана телефонни линии и релевантните институции
Индикатор 1.7: Брой ЛС тествали алтернативни безоловни амуниции	>7 ЛС тествали алтернативни безоловни амуниции	Технически доклад НПО, ЛС, ИАГ
Цел 2: Създаване на система за околичествяване и мониторинг на проблема с отровите		
Индикатор 2.1: Брой установени случаи на нерегламентиран, внос, търговия, ползване и съхранение на ПРЗ	Въвеждане на всички установени случаи/записи в създадената база данни	База данни
Индикатор 2.2: Брой установени случаи на тровене и брой отровени животни, засегнати животински видове	Въвеждане на всички установени случаи/записи в създадената база данни	База данни; Карта на чувствителността
Индикатор 2.3: Брой проведени експертни анализи и оценки на риска	Въвеждане на всички установени случаи/записи в създадената база данни	Технически доклади
Цел 3: Повишаване на капацитета за борба с отровите в институциите с отношение към проблема		
Индикатор 3.1: Брой служители от РИОСВ и	Осигуряване на поне един дежурен служител	Вътрешни наредби на МОСВ и

ОДБХ на разположение в извън работно време за реакция по възникнали случаи на отравяне	от всяка РИОСВ и ОДБХ	БАБХ
Индикатор 3.2: Брой обучени служители за извършване на криминалистични експертизи във връзка с престъпления срещу диви животни	Повишен капацитет за експертиза на поне 5 служителя	Технически доклади, и присъствени листа от обученията, сертификати
Индикатор 3.3: (а) Брой модификации, количество на ново оборудване и консумативи в специализирани и акредитирани токсикологични лаборатории; (б) Брой обучени кадри за токсикологични анализи	Поне една специализирана и акредитирана токсикологична лаборатория снабдена с нужното модерно оборудване, консумативи и обучен персонал с нужната експертиза	Технически доклад от лабораторията; Годишен доклад МОСВ
Индикатор 3.4: (а) Брой институции и инструктиран персонал за събиране на доказателства на терен и изследване; (б) Брой раздадени инструментариуми за събиране на проби и изследване, (с) разработена и приета методика/ръководство	Всяка РИОСВ, ОДБХ и ОДМВР в райони с повишен риск от използване на отрови инструктирани за адекватна реакция и снабдени с инструментариум за събиране на проби и изследване в случай на отравяне	Публикувана методика; Присъствени списъци с участници в инструктажа; Приемно-предавателни протоколи за раздадени инструментариуми
Индикатор 3.5: (а) Брой проведени обучения/семинари и брой обучен персонал; (б) Брой на отпечатани информационни материали за отговорните институции	>10 проведени специализирани обучения; >100 обучени служителя	Технически доклади и присъствени листа от обученията; Тираж и копия на информационните материали
Цел 4: Повишаване на обществената осведоменост и чувствителност по отношение на проблема с отровите		
Индикатор 4.1: Брой проведени информационни кампании на национално и локално ниво и брой на достигнати хора	Минимум по две информационни кампании в приоритетните райони за лешоядите	Медиен мониторинг
Индикатор 4.2: Брой на училищата и учениците участвали в информационно-образователни дейности относно риска от отровите	Проведен специализиран обучително-опознавателен курс в 50% от училищата в ключовите за лешоядите територии	Медиен мониторинг и технически доклади
Цел 5: Подобрявания на нормативната база и въвеждане на ефективни регулации		
Индикатор 5.1: Брой и естество и статут на инициирани промени в нормативната база	Да бъдат дефинирани според нуждите	Държавен вестник

7. ИЗПОЛЗВАНА ЛИТЕРАТУРА

- Боев, Н. & Мичев, Т. (1980) Минало и сегашно разпространение на лешоядите в България. – В: Регионален симп. по проект 8-МАБ " Опазване на природните територии и съдържащия се в тях генетичен фонд " - ЮНЕСКО, 20 - 24.10.1980, Благоевград. Сборник материали. БАН, София. с. 566–575.
- ЕСТАТ (2016) Информираност и оценка на отношението към египетския лешояд. Технически доклад по проект LIFE10 NAT/BG/000152. ЕСТАТ, София. 221 с.
- Кметова-Биро, Е., Стойнов, Е., Иванов, И. & Стоянов, Г. (2018) План за действие за черния лешояд (*Aegypius monachus*) в България: 2018 – 2027. МОСВ, София. 84 с.
- Куртев, М., Ангелов, И., Демерджиев, Д., Стойнов, Е., Янков, П. & Христов, Х. (2007) Египетски лешояд (*Neophron percnopterus*). – В: Янков, П. (ред.) Атлас на гнездящите птици в България. БДЗП, София. с. 132–133.
- Куртев, М., Ангелов, И. & Янков, П. (2008) План за действие за опазването на египетския лешояд в България. БДЗП, София. 76 с.
- Куртев, М., Ватев, И. & Демерджиев, Д. (2015) Египетски лешояд (*Neophron percnopterus*). – В: Големански, В. и др. (ред.) Червена книга на Република България. Том 2. Животни. БАН & МОСВ, София. с. 166.
- Патев, П. (1950) Птиците в България. БАН, София. 364 с.
- Плачийски, Д., Рътарова, В., Демерджиев, Д., Чешмеджиев, С., Фердинандова, В., Аркумарев, В., Баталов, Д. & Василев, Н. (2018) План за действие за малкия креслив орел (*Clanga pomarina*) в България за периода 2019–2028 г. БДЗП, ИАГ и МОСВ, София. 88 с.
- Стойнов, Е., Кметова-Биро, Е., Иванов, И. & Стоянов, Г. (2015) План за действие за опазването на белоглавия лешояд в България, СНЦ „Зелени Балкани-Стара Загора” и ФДФФ, Стара Загора. 85 с.
- Стойчев, С., Демерджиев, Д. & Петров, Ц. (2012) План за действие за опазването на кръстатия орел (*Aquila heliaca*) в България. МОСВ, София. 71 с.
- Христов, Х. (2017) Анализ на законовата рамка и действия за справяне с проблемите на незаконно използване на отрови в Източните Родопи. БДЗП, Доклад. 31 с.
- Янков, П., Стоянов, Г. & Рагъов, Д. (2013) План за действие за опазването на ловния сокол (*Falco cherrug* Gray, 1834) в България, МОСВ, София. 91 с.
-
- Arkumarev, V., Dobrev, V., Stoychev, S., Dobrev, D., Demerdzhiev, D. & Nikolov, S. C. (2018) Breeding performance and population trend of the Egyptian Vulture *Neophron percnopterus* in Bulgaria: conservation implications. *Ornis Fennica*, 95(3): 115-127.
- Bijleveld, M. (1974) The systematic persecution: A review of historical and more recent examples of the destruction of birds of prey in Europe. In: Bijleveld, M. (ed.): *Birds of Prey in Europe*. Palgrave, London. 288 p.

- Bino, T. & Sevo, B. (2018) National Anti-poisoning Road Map for Albania (2018-2025). BAPP & AOS, Tirana. 31 p.
- Iñigo, A., Barov, B., Orhun, C. & Gallo-Orsi, U. (2008) Action plan for the Egyptian Vulture *Neophron percnopterus* in the European Union. BirdLife International & European Commission, Brussels.
- Kostadinova, I., Dobrev, V. & Gradinarov, D. (2018) Field study on the use of agricultural chemicals in three regions of Bulgaria, where the Egyptian Vulture (*Neophron percnopterus*) breeds. Technical report under action A1 of the project LIFE16 NAT/BG/000874. BSPB, Sofia. 74 p.
- Kret, E., Saravia, V., Dobrev, V., Popgeorgiev & Nikolov S. C. (2016) Assessment of major threats in Natura 2000 sites for the Egyptian Vulture (*Neophron percnopterus*) in Bulgaria and Greece (2012-2015). Fact sheet under action A3 of the LIFE+ project “The Return of the Neophron” (LIFE10 NAT/BG/000152). WWF Greece, Athens. 8 p.
- MES (2018) National Anti-poison Road Map for Republic of North Macedonia. BAPP & MES, Skopje. 18 p.
- Nikolov, S. C., Barov, B., Bowden, C. & Williams, N. P. (Ed.) (2016). Flyway Action Plan for the Conservation of the Balkan and Central Asian Populations of the Egyptian Vulture *Neophron percnopterus* (EVFAP). BSPB Conservation Series No. 32, Sofia, CMS Raptors MoU Technical Publication No. 4, Abu Dhabi. 124p.
- Pantovic, U. & Andevski, J. (Ed.) (2018) Review of the problem of poison use and vulture poisoning in the Balkan Peninsula. Vulture conservation foundation, Netherlands 72 p.
- Saravia, V., Kret, E., Dobrev, V. & Nikolov S. C. (2016) Assessment of mortality causes for the Egyptian Vulture (*Neophron percnopterus*) in Bulgaria and Greece (1997-2015). Fact sheet under action A1 of the LIFE+ project “The Return of the Neophron” (LIFE10 NAT/BG/000152). HOS, Athens. 6 p.
- Skartsi Th., Dobrev V., Opper S., Kafetzis A., Kret E., Karampatsa R., Saravia V., Bounas T., Vavylis D., Sidiropou-los L., Arkumarev V., Dyulgerova S. and Nikolov S. C. (2014) Assessment of the illegal use of poison in Natura 2000 sites for the Egyptian Vulture in Greece and Bulgaria during the period 2003-2012. Technical report under action A3 of the LIFE+ project “The Return of the Neophron” (LIFE10 NAT/BG/000152). WWF Greece, Athens. 75 pp.
- Stoynov, E., Iliev, Y., Tilova, E., Kmetova, E. & Dobrev, D. (2018) Bulgaria. In: Pantovic, U. & Andevski, J. (Ed.): Review of the problem of poison use and vulture poisoning in the Balkan Peninsula. Vulture conservation foundation, Netherlands. 16-21 pp.
- Stoynov, E., Vangelova, N., Zlatanova, D., Peshev, H., Parvanov, D., Delov V. & Grozdanov, A. (2018) Wolf and Vultures Sympatric Presence in Europe: Ecological Benefits and Constraints. Acta Zoologica Bulgarica, Suppl. 12: 85-92.
- Velevski, M., Nikolov, S. C., Hallmann, B., Dobrev, V., Sidiropoulos, L., Saravia, V., Tsiakiris, R., Arkumarev, V., Galanaki, A., Kominos, T., Stara, K., Kret, E., Grubač, B., Lisičanec, E., Kastritis, T., Vavylis, D., Topi, M., Hoxha, B. & Opper, S. (2015) Population decline and range contraction of the Egyptian Vulture *Neophron percnopterus* on the Balkan Peninsula. Bird Conservation International, 25(4): 440-450.

8. ПРИЛОЖЕНИЯ

8.1. ИЗПОЛЗВАНИ СЪКРАЩЕНИЯ

АПБ – Асоциация на парковете в България

АУ Пловдив – Аграрен Университет - Пловдив

БАБХ – Българска агенция по безопасност на храните

БАН – Български Академия на Науките

БДЗП – Българско дружество за защита на птиците

ВМП – Ветеринарно-медицински продукт

г. – Година

ГДГП – Главна дирекция „Гранична полиция“ - МВР

ГДНП – Главна дирекция „Национална полиция“ - МВР

ДЗХП – Дружество за защита на хищните птици

ЕИО – Европейска икономическа общност

ЕО – Европейска общност

ЕС – Европейски съюз

ЗБР – Закон за биологичното разнообразие

ЗВМД – Закон за ветеринарномедицинската дейност

ЗЗВВХВС – Закон за защита от вредното въздействие на химичните вещества и смеси

ЗЗЖ – Закон за защита на животните

ЗЗР – Закон за защита на растенията

ЗЛОД – Закон за лова и опазване на дивеча

ИАГ – Изпълнителна дирекция по горите

ИАОС – Изпълнителна агенция по околна среда към МОСВ

ИБЕИ – Институт по биоразнообразие и екосистемни изследвания

ЛС – Ловни сдружения

МВР – Министерство на вътрешните работи

МЗХ – Министерство на земеделието и храните

МОСВ – Министерство на околната среда и водите

НДНИВМИ – Национален диагностичен научноизследователски ветеринарномедицински институт

НК – Наказателен кодекс

НЛРС - СЛРБ – Национално ловно-рибарско сдружение – Съюз на ловците и риболовците в България

НП – Национален парк

НПК – Наказателно-процесуален кодекс

НПНМ – Национален природонаучен музей

НПО – Неправителствена организация

НСБР – Национален съвет по биологично разнообразие

НСЗП – Национална служба за защита на природата към МОСВ

общ. – Община

ОДМВР – Областна дирекция на МВР

ПЛБ – Професионална ловна асоциация в България

ПП – Природен парк

ПРЗ – Препарати за растителна защита

РИОСВ – Регионална инспекция по околна среда

с. – Село

СДП Балкани – Сдружение за дива природа „Балкани“

СПИ Сакар – Сдружение „Природен парк Сакар“

СУ – Софийски Университет

ТУ Стара Загора – Тракийски Университет – Стара Загора

ФДФФ – Фонд за дивата флора и фауна

чл. – Член

ВАРР – Balkan Anti-poison Project (<https://www.4vultures.org/our-work/anti-poisoning/balkan-anti-poisoning-project/>)

GPS/GSM – Технология устройства, използващи система за пренос на данни за местоположение посредством мобилната мрежа

LIFE11 NAT/BG/000363 – проект „Живот за Кресненския пролом“ (https://webgate.ec.europa.eu/life/publicWebsite/index.cfm?fuseaction=search.dspPage&n_proj_id=4331)

LIFE14 NAT/BG/000649 – проект „Светло бъдеще за черния лешояд“
(https://webgate.ec.europa.eu/life/publicWebsite/index.cfm?fuseaction=search.dspPage&n_proj_id=5311)

LIFE14 NAT/NL/000901 – проект „Опазване на черните и белоглавите лешояди в Родопите“ (<https://rewilding-rhodopes.com/life-vultures/>)

LIFE16 NAT/BG/000874 – проект „Нова надежда за египетския лешояд“
(www.lifeneophron.eu)

NSAIDs – non-steroidal antiinflammatory drugs (нестероидни противовъзпалителни лекарства)

VCF – Vulture Conservation Foundation (Фондация за защита на лешоядите)

8.2. РЕЗЮМЕ НА ПРОВЕДЕНА ПЛАНИРАЩА СРЕЩА ЗА РАЗРАБОТВАНЕ НА НАЦИОНАЛНИЯ ПЛАН ЗА БОРБА С ОТРОВИТЕ В БЪЛГАРИЯ (26-27.11.2019 г., СОФИЯ)

Срещата със заинтересованите страни за разработване на Националния план за борба с отровите в България беше организирана от БДЗП на 26-27.11.2019 г. в гр. София. В нея взеха участие представители от МОСВ, МВР, ИАОС, БАБХ, НДНВМИ – БАБХ, НЛРС – СЛРБ, ИБЕИ - БАН, ДЗХП, Зелени Балкани, ФДФФ, VCF, АПБ, Сдружение за дива природа – БАЛКАНИ, Фондация По-диви Родопи, Четири лапи, Тракийския Университет и Аграрния Университет. Няколко месеца преди срещата заинтересованите страни бяха надлежно запознати с проблема за незаконното използване на отрови и отровни примамки чрез набор от доклади и анализи на проблема в България. Месец преди срещата с поканените участници беше споделян и работен вариант на плана за предварително запознаване с него. Срещата беше открита от заместник-министъра на околната среда и водите, който изрази разпознаването на нуждата и подкрепата от страна на МОСВ за тази инициатива. Първа стъпка от разработването на националния план за действие беше анализ на наличната информация за използването на отрови и отровни примамки, както и последствията от тези практики върху биоразнообразието в страната. Резултатите от дискусиите послужиха за идентифициране на пет основни проблема и 41 дейности, необходими за тяхното решаване. Важен резултат от срещата беше и разработването на протокол за действие при случаи на тровене.

8.3. ПРОТОКОЛ ЗА ДЕЙСТВИЕ ПРИ УСТАНОВЯВАНЕ НА НЕЗАКОННО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ОТРОВИ

Този документ е разработен в резултат на работни срещи и анализ на законодателството в България. В разработването му са участвали представители на различни държавни институции, природозащитни НПО, адвокати и експерти в областта на законодателството и природозащитата.

Цел: Да предостави единен, законосъобразен и координиран метод на реакция от страна на държавните институции по отношение на случаи на използване на отрови и отровни примамки на територията на страната.

Начин на прилагане: Протоколът трябва да се прилага съобразно действащото законодателство и при случаи на използване на отрови в природната и градска среда. Тъй като моделът е унифициран той трябва да се прилага еднакво при установени случаи.

Приложение: Прокуратура на Република България, Министерство на вътрешните работи (МВР) и подразделенията му, Министерство на околната среда и водите (МОСВ), неговите подразделения и регионални структури, Министерство на земеделието, храните и горите (МЗХГ), неговите подразделения и регионални структури, Българска агенция по безопасност на храните (БАБХ) и нейните областни подразделения, НПО, други заинтересовани страни.

I. Роля и отговорности на основните институции имащи участие в този процес:

Министерството на околната среда и водите и неговите регионални структури в лицето на РИОСВ: при всеки случай на незаконно посегателство или нарушение касаещи защитени видове МОСВ е главния орган, който взема отношение по организирането на процедури по отношение на спазване на нарушеното природозащитно законодателство и изготвянето на съответната експертиза, която е необходима на останалите институции въввлечени в процеса: МВР, Прокуратура, БАБХ.

Министерство на вътрешните работи: ключово по отношение на процеса на разкриване, разследване (извършване на досъдебно производство) и задържането на нарушителите на самото местопрестъпление или в следствие след събиране на достатъчно доказателства.

Прокуратура: ръководи разследването в предварителното производство, привлича физическите лица към наказателна отговорност и поддържа обвинението в наказателното производство, като и упражнява общ надзор за законност по спазването на законодателството в държавата включително и по отношение на природозащитното законодателство.

Българска агенция по безопасност на храните: ръководи и координира дейността на областните дирекции по безопасност на храните по няколко направления включително и по отношение на контрола при установяване на случаи на отравяния или лоши ветеринарни практики, които могат да имат отношение към отравяне на диви и домашни животни, както и да координира лабораторно-диагностичните изследвания,

анализи и експертизи, свързани със конкретните случаи на посегателства срещу защитени видове.

Изпълнителна агенция по горите: чрез своите дирекции, "Опазване на горите", както и "Ловно стопанство" има пряко отношение при установяване на нарушения на територията на различни горски и ловни стопанства и съдейства чрез своите служители за разкриване и разследване на случаи на другите институции при възникване на инцидент.

II. Ред на действие при установяване на престъпления

В случай на установяване на потенциално престъпление срещу защитен вид (намиране животно, евентуален обект на престъпление) се спазват следните стъпки:

- ✓ Подаване на сигнал
- ✓ Опазване и обезопасяване на местопроизшествието и оставяне на човек на място (по възможност да не се допуска преместване на трупа, както и достъп на животни и хора до трупа) до пристигане на органите на реда.
- ✓ Формиране на разследващ екип от отговорните институции за теренна проверка
- ✓ Транспортиране на доказателствата за анализ
- ✓ Лабораторен анализ. Анализи на доказателствения материал
- ✓ Препоръки към НПО
- ✓ Бележки
- ✓ Приложения

III. Подаване на сигнал

Задължително е да се подаде сигнал за извършено престъпление по някой от следните начини:

Телефон 112

Районно управление на полицията

Районна прокуратура

Сигналите до телефон 112 се записват и задължително се предават на отговорната институция. Често обаче при отровени защитени видове сигналите се препращат вместо към полицията към РИОСВ или общините. Поради това е важно при подаване на сигнал да се подчертае, че става дума за престъпление свързано с жестокост към гръбначни животни и да се изисква сигнала да бъде предаден на МВР, за да може възможно най-бързо да се започнат дейностите по разследване на престъплението. Сигнал за извършено престъпление може да се подава и към районите управления на

полицията или към районната прокуратура, която може да задължи органите на МВР да започнат разследване.

В случай на тровене трябва да се информират и институциите, които съгласно действащото законодателство имат отношение към случая.

РИОСВ – в случай на отровени видове, включени в приложенията на ЗБР – чрез подаване на сигнал на Зеления телефон

Местните структури на ИАГ – в случай на отровен дивеч

ОДБХ – в случай на отровени домашни животни

Важно!

Тези институции нямат пряко отношение към разследването на престъплението. В техните компетенции е само регистрирането на административни нарушения, но те могат да издадат констативни протоколи, да изискват от органите на МВР да проведат разследване и да подпомогнат дейността на разследващите органи.

Препоръчително е настоящият протокол да се сведе до знанието на Дирекция Националната система 112 към МВР.

При подаването на сигналите да се уточнява контекста по компетентност на РИОСВ (и чрез сигнал на зелен телефон), ДГС – ДЛС, БАБХ (при отровени домашни животни) и осигуряване на готовност за реакция на останалите заинтересовани страни.

Ако не е престъпление, а административно нарушение, МВР НЯМА отношение!

Опазване и обезопасяване на местопродшествието и оставане на човек на място (по възможност да не се допуска преместване на трупа, както и достъп на животни и хора до трупа). Тъй като по закон залагането и убиването на гръбначни животни с отровни примамки е престъпление, когато има достатъчно данни, че умишлено е използвана отровна примамка, мястото на което са открити мъртви или бедстващи животни трябва да се третира като местопродшествие. До пристигане на разследващите органи е изключително важно местопродшествието да се запази – т.е. да не се пипа и мести нищо, да се избягва струпване на много хора. Първият полицай, който пристигне на мястото, трябва да следва точни разработени процедурни указания, за да запазят веществените доказателства от повреда, заразяване или изгубване до пристигането на дежурната оперативна група. Следването на тези процедури ще осигури събирането на веществени доказателства, необходими за разкриване на извършителя, документиране на престъплението и повдигане на обвинение.

Струпването на много хора също така може да попречи или забави работата на специализирания екип за борба с отровите. Пипането на отровните примамки или на отровените животни не само може да попречи на разследването, но може да представлява и сериозен риск за живота и здравето на хората, които го правят, особено ако не са взети предпазни мерки и не се използва предпазно облекло. Токсичните

химични вещества могат да въздействат не само чрез поглъщане, но и чрез допир с кожата и/или чрез вдишване.

IV. Формиране на разследващ екип от отговорните институции за теренна проверка (Стартиране на досъдебно производство).

Тази стъпка включва представители на МВР, РИОСВ/МОСВ, ОВЛ/БАБХ, ИАГ, НПО, др. Тук се извършват следните процедури: оглед на местопроизшествие от разследващ орган, съгласно чл. 52 от НПК (с протокола за оглед на местопроизшествие се фиксират и изземват проби за сравнителен анализ и веществени доказателства).

Ако има данни за извършено престъпление по смисъла на Наказателния кодекс, се извършват действия според Наказателно-процесуалния кодекс.

Огледът на място се извършва от представители на полицията, като в него могат да участват и представители на други институции, имащи отношение по случая, както и представители на НПО. По време на разследването и огледа на място е изключително важно да се следват разпорежданията на полицията.

След като пристигнат на място представителите на РИОСВ съставят констативен протокол за извършено административно нарушение. Ако е налице извършено престъпление по НК, се уведомяват органите на МВР. Оперативно следствена група на МВР под ръководството на разследващ полицай/експерт криминалист/вещо лице, започва работа по описване и събиране на доказателствата. Разследващият полицай съставя протокол и изземва доказателствата. Този протокол е от ключово значение тъй като най-често е първото действие по разследването и с него се фиксират елементи от местопроизшествието и се изземват проби за сравнителен анализ и веществени доказателства. Протоколът за оглед на местопроизшествие е доказателствено средство и е много съществена част от следственото действие.

Съгласно НПК (чл. 128-129 за всяко действие по разследване и съдебно следствено действие се съставя протокол на мястото, където то е извършено. В протокола се посочват: датата и мястото на действията по разследване и съдебните следствени действия; времето, когато са започнали и завършили; климатичните условия по време на огледа. Съгласно чл. 156 от НПК огледът се извършва в присъствието на поемни лица, освен в случаите, когато се провежда в съдебно заседание. Когато е необходимо, огледът се извършва в присъствието на вещо лице или на специалист - технически помощник. При извършване на огледа всичко се изследва, както е заварено, а след това се правят и необходимите размествания. Огледът се извършва през деня, освен когато случаят не търпи отлагане.

Протоколът се подписва от органа, извършил действието, както и от вещото лице или на специалиста - технически помощник и поемните лица. Протоколите, съставени при условията и по реда, предвидени в НПК, са доказателствени средства.

Изготвянето на веществени доказателствени средства се отразява в протокола за съответното действие или в отделен протокол, който се подписва от органа, извършил действията, и от специалиста - технически помощник. Колкото повече събрани

доказателства има, толкова по-добре се изяснява обективната истина. По време на огледа в протокола се описва видяното от така наречения външен оглед.

Огледът на труповете на животни и вземане на проби от тях трябва да бъдат направени от вещо лице, посочено от органите на досъдебно производство. Вещото лице съгласно разпоредбите на НПК трябва да е специалист от съответната област на науката – в случая ветеринарна медицина, т.е. ветеринарен лекар. В чл. 148 от НПК са изброени хипотезите, които са пречка конкретно лице да участва в наказателния процес като вещо лице. В случай на основателни съмнения за отровен защитен вид, включен в Приложение №3 на Закона за биологичното разнообразие, е извършено нарушение на забраните, разписани в чл. 38 от закона.

Когато събитието е в тъмната част на деня и има вероятност да се пропусне веществено доказателство, мястото се огражда и се прави оглед на сутринта. Доказателството не се пипа! Ако е обаче отровна примамка и има риск за други животни, можем да се покрие с найлон или друга подходяща материя и да се пази цяла нощ (включително будване!) за да не се допусне инцидент с отравяне на други животни или разнасянето на отровната примамка.

Важно!

Протоколите, съставени при условията и по реда, предвидени в НПК, са доказателствени средства за извършване на съответните действия, за реда, по който са извършени, и за събраните доказателства. На място трябва да има компетентни лица за събиране на веществените доказателства. Те могат да бъдат назначени от органите на досъдебното производство специалисти - технически помощници или специалисти, утвърдени за вещи лица от комисия по чл. 401, ал. 1 ЗСВ за съдебния район на съответния окръжен съд. В случай, че няма регистрирани вещи лица в съответната област разследващият полицай и наблюдаващият прокурор могат да назначат извършването на експертиза на специалист с доказан опит в съответната област на науката. МВР при необходимост може да из земе трупа до извършване на съответните експертизи, но съществува логистичен проблем с транспортирането и съхраняването на труповете.

Трупите на отровените животни освен веществени доказателства представляват и странични животински продукти (СЖП) и при транспортирането им например за аутопсия трябва да се спазват и законовите разпоредби свързани със СЖП и да се транспортират с транспортно средство специализирано за транспорт на СЖП. Разследващите органи могат да поискат съдействие от организации, които разполагат с такива транспортни средства. Задължително е при транспортиране труповете да бъдат добре опаковани, така че да не се допуска не само замърсяване на труповете, но и разпространение на отровното вещество.

Ако труповете на отровените животни се освободят като веществени доказателства те следва да се унищожат съгласно разпоредбите свързани със СЖП в екарисаж. В тези случаи полицията или прокуратурата могат да потърсят съдействие от БАБХ, в чиито отговорности влиза и управлението на СЖП. Заравянето или изгарянето на труповете на отровени животни не само е забранено съгласно ветеринарно-медицинското законодателство, но и е опасно за околната

среда и може да доведе до замърсяване с токсични вещества на въздуха, почвите и водите.

V. Транспортиране на доказателствата за анализ

Следва реда на НПК. При изследване на пробите при Научноизследователския институт по криминалистика на МВР, се следват Правила за подготовка и възлагане на експертизи по вещественни доказателства и доказателствени средства в лабораториите на Центъра за експертни криминалистични изследвания при Научноизследователския институт по криминалистика на МВР.

Пренасяне на пробата в лаборатория е отговорност на разследващия полицай, който при нужда от помощ възлага съответната дейност на НПО, БАБХ, РИОСВ, други. Вещото лице/специалист - технически помощник носи пробата в хладилна чанта, съпроводен от полицай или самите полицаи доставят пробата до лабораторията. Пробите се носят и доставят запечатани. Ако при получаване на пробите лепенките са скъсани или нарушени по някакъв начин, приемащите пробата трябва много ясно да опишат това в приемо-предавателния протокол и в анализа.

По отношение на лабораторните проби – опаковането на пробите и количеството на пробата е много важно.

Разследващият полицай изготвя съпроводителните писма за веществените доказателства (пробите) към лабораторията - придружително писмо с изходящ номер на възложителя и акт за назначаване на експертизата (постановление или определение) в три екземпляра.

Важно!

Протоколът за оглед на местопроизшествие е много важен. Може да има много експертизи, но има само един протокол за оглед! Много е важно експертът, който диктува на полицая при огледа, да умее да диктува и да знае какво и как да представи.

Важно е да се има предвид списъкът на вещи лица по места (<https://www.justice.government.bg/74/>).

Заплащане на изследването за анализ трябва да се уреди по служебен път.

Не е задължително пробата да се изпрати в лицензирана лаборатория в чужбина ако има такава в страната и обратно. Определящото в такъв случай е тя да бъде призната от съда.

VI. Лабораторен анализ. Анализи на доказателствения материал

Тази дейност се извършва в лабораторията. Вещото лице прави аутопсия и издава аутопсионен протокол, в който подробно описва резултатите от анализа.

Резултатите от лабораторията излизат с протокол.

При досъдебното производство експертът, който прави експертизата се запознава с всички материали по делото (труп, аутопсия, протоколи) и на тяхна основа прави експертиза.

Допълнителна експертиза се назначава, когато експертното заключение не е достатъчно пълно и ясно, а повторна - когато не е обосновано и възниква съмнение за неговата правилност.

В съдебното производство експертът може да поиска допълнителни анализи и тук е възможно да е необходима референтна проба.

Този, който назначава експертизата решава къде да бъде направена експертизата. Там където се прави експертизата, се съхраняват пробите и доказателствата по делото.

Института към БАБХ (Националният диагностичен научноизследователски ветеринарномедицински институт - НДНИВМИ - гр.София) взимат 3-4 проби и след като направят аутопсията, тъй като нямат условия, връщат трупа на заявителя.

VII. Препоръки към НПО

Да се изготвят списъци с експерти по области, които могат да се отзовават при такива огледи и тези списъци да се изпратят до областните дирекции на МВР. Представители на заинтересованите НПО да се регистрират в окръжните съдилища като вещи лица за да се подпомогне и улесни процеса.

Добре е МВР да разполагат със списък на лабораториите, които са в състояние да извършват такива анализи.

Да се използва и прилага официалният списък с вещи лица по места (<https://www.justice.government.bg/74>).

VIII. Бележки

В процедурата има две фази – досъдебно и съдебно производство. В съдебното производство съдът е длъжен да събере и провери всички доказателства, събрани в досъдебното производство, с изключение на тези, които не могат да бъдат повторени, например: оглед на местопроизшествие, претърсване и изземване, обиск!

СПИСЪК С АНЕКСИ КЪМ ПРОТОКОЛА ЗА ДЕЙСТВИЕ

8.3.1. Списък на лаборатории в България и чужбина и възможности за анализ на проби

8.3.2. Методика на правилно снемане, съхранение, транспортиране и типове на вземаните проби

8.3.3. Контролен списък на важни аспекти в процеса на разследване при случаи на отравяне на диви животни

8.3.4. Шаблонни писма за подаване на сигнали към полицията и прокуратурата

8.3.1. СПИСЪК НА ЛАБОРАТОРИИ В БЪЛГАРИЯ И ЧУЖБИНА И ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА АНАЛИЗ НА ПРОБИ

✓ **Лаборатория: НДНИВМИ**

Възможности за анализ: Патохистология, Трансмисионна електронна микроскопия (ТЕМ), Изготвяне на директни (отпечатъчни) натривки и микроскопско изследване (аеробни, анаеробни патогени и условни патогени), Био- и серотипизиране на щамове микроорганизми (за 1 щам), Бактериологично изследване на телесни течности, органи и други единични проби, Изпитване на микробна чувствителност чрез антибиотикограма, Бактериологично изследване с обогатителни среди, Микробиологично изследване на риби, Микробиологично изследване за причинители на заразни заболявания по пчелите, Серологични и вирусологични изследвания, Изолиране и идентифициране на вируси, Изследване чрез ELISA при заболявания по животните, Определяне на N-метил карбамати, хлороорганични пестициди, полихлорирани бифенили (PCBs), фосфоорганични съединения, химични елементи и много други. Пълният списък с 36 стр. указания и ценоразпис е наличен на:

<https://www.ndnivmi.bg/bg/prices-and-paid-services>.

Контакти: гр. София, бул. “Пенчо Славейков” № 15А; 1606-София, Тел.: (02) 952 39 03; (02) 952 5306; ел. поща: ndrvmi-s@vetinst-bg.com

✓ **Лаборатория: БалБок Инженеринг АД**

Възможности за анализ: извършва събиране и транспортиране, третиране с физични и химични методи на място и на собствени площадки, преупаковане, предварително третиране и обезвреждане и оползотворяване, в т.ч. рециклиране, както и временно и постоянно съхранение на различни видове отпадъци.

Централната химическа лаборатория на „БалБок Инженеринг“ АД провежда химични анализи по класически и съвременни високотехнологични методи – хроматографски, оптико – емисионни и спектрални, както и целия процес по пробовземане и подготовка на пробите. Лабораторията работи в следните аналитични направления: Изследване на отпадъци от производството и потреблението – токсични вещества, биологично активни вещества, микрокомпоненти; Изследване на почви, утайки и препарати за растителна защита – пробоподготовка, анализ на физични и физико-химични показатели, състав и качество на почвите, утайки, седименти и др; Изследване на води - питейни, повърхностни, от сладководни и морски басейни, плувни басейни, лед;

Изследване на храни от растителен произход за съдържание на пестициди.

Контакти: гр. София, бул. Васил Левски 118, 1504 София, България, тел: 02/944 1905; факс: 02/944 1907

✓ **Лаборатория: Лаборатория за изпитване на храни, фуражи и биологични материали „Районна ветеринарна станция – Русе“ ЕООД**

Възможности за анализ: Лабораторията извършва анализи на над 100 различни вида субстанции, вкл. различни видове пестициди и тежки метали и тяхното съдържание във всички органи и тъкани.

Контакти: гр. Русе, ул. „Марица“ 3; Тел.: 082/84 56 83; Моб.: 0899899289; ел. поща: office@rvs-ruse.com

✓ **Лаборатория:** Institute for Game and Wildlife Research (IREC)

Възможности за анализ: Притежават добре развита структура, научен, аналитичен и логистичен потенциал, както и референтна акредитирана лаборатория за изследване на широка гама химични субстанции (вкл. пестициди и тежки метали) и микробиологични щамове, антибиотици и вируси при птици и бозайници. Едно от звената, по които работят е изследване на трупове на отровени птици и бозайници за наличие на различни видове отровни вещества.

Контакти: Ronda de Toledo 12, 13005 Ciudad Real, Spain, <https://www.irec.es/en/>

8.3.2. МЕТОДИКА ЗА ВЗИМАНЕ, СЪХРАНЕНИЕ И ТРАНСПОРТИРАНЕ НА ПРОБИ

ВЪВЕДЕНИЕ

1. Взимане на проби

Веществата, използвани за отровни примамки често представляват силно токсични инсектициди. Най-общо намирането на „изкуствено“ парче храна в околната среда води към подозрение, че това е отровна примамка. Откриването на мъртви животни не винаги означава, че причината за смъртта е отравяне, но така или иначе, трупът трябва да бъде събран, независимо дали е класифициран като целеви вид, обикновен вид или домашно животно (индивиди от всички тези видове, или части от тях са свързани с разкриването на даден случай на отравяне). Първо трябва да се вземе предвид, че използваните продукти са силно токсични, затова трябва да се подходи с повишено внимание при тяхното събиране. Много е важно да бъдат събрани всички открити на терен примамки и/или мъртви животни, тъй като те може да са важни доказателства за разследването при вероятен случай на отравяне. Препоръчително е изпращането на цялото тяло в лаборатория, защото там е възможно да бъдат избрани най-добрите проби за изследване. При невъзможност за това, събирането на пробите трябва да се извърши от ветеринар с опит в аутопсията на диви животни, при следване на инструкциите на съответния раздел.

1.1. Събиране на отровни примамки, трупове и други проби от естествената среда.

Боравенето с отровни примамки или отровени мъртви животни може да е опасно за човешкото здраве. Наред с това, неправилното взимане на пробите може да възпрепятства всяко административно или съдебно действие на по-късен етап. За да се избегне това, описаните по-долу инструкции трябва да бъдат изпълнявани стриктно.

- **За събиране на проби винаги носете гумени ръкавици и маска FR3.** Използваните препарати имат силна токсичност и може да действат през кожата или да бъдат вдишани (Снимка 1).
- **Всички примамки и трупове, открити в изследвания район трябва да бъдат събрани.** Всичко може да бъде използвано като доказателство за престъпление и да е от изключително значение при бъдещо съдебно дело. Премахването на отровните примамки или трупове от полето е също така важно, за да се избегнат нови случаи на отравяне. **Събиране на примамка:** увийте всяко парче в алуминиево фолио (не използвайте пластмасово/ найлоново фолио, особено когато отровата се намира отвън, върху примамката, тъй като може да попречи на токсикологичния анализ) (Снимка 2) и го поставете в пластмасов контейнер или найлонова торба (по една за всяка примамка) (Снимка 3). Надписва се/ номерира се всеки контейнер, слага се в торба (виж т. 3) и се запечатва/завързва. Ако са събрани няколко проби/примамки, те могат да бъдат в същата торба за транспортирането им до лабораторията (Снимка 4).

- **Събиране на токсични субстанции:** често отровни пликове или бутилки могат да бъдат намерени по време на проверката, основно на проверки на закрито/в помещения. Тези съставки/ вещества трябва да бъдат събрани и част от тях да бъдат изпратени в лаборатория. Използвайте затворени контейнери (Снимка 3). Контейнерът се надписва и номерира, слага се в торба и се запечатва/завързва (*виж т. 3*).
- **Събиране на труп:** без значение дали трупът е пресен или мумифициран (Снимка 5 и б), опаковката му трябва да е двойна (*виж т. 3*). Всеки труп се поставя в отделна торба (Снимка 4) и тази торба се поставя във втора торба (за да се предотврати случайно освобождаване на течности от разграждането на трупа). Външната торба се надписва, номерира се и се запечатва. **Ако има някакви остатъци от храна** (хапки или повръщано) в устата или клюна (Снимка 13): препоръчително е да се вземат в алуминиево фолио и тогава да се сложат в затворен контейнер (процедурата е като при примамките) (Снимка 7). Също така е възможно да се покрие главата с алуминиево фолио (по този начин се избягва пипането на остатъците, открити в устата).
- **Събиране на проби от почвата:** ако подозрителни субстанции (като отрова) са разпръснати по земята (повръщано или токсични остатъци) (Снимка 16), ги съберете и ги вкарайте в пластмасов контейнер (Снимка 7 , който се номерира (*виж т. 3*) и се затваря. Препоръчително е да се вземе проба от почвата под трупа, на 5 см дълбочина (Снимка 8).
- **Събиране на ентомофауна:** насекомите се хранят с трупа и са много важни за токсикологичния анализ, тъй като съдържат отровата, погълната от животното. Насекомите (Снимка 9) се събират в затворен контейнер (Снимка 7), който се номерира, пакетира (вижте Раздел 1.3) и запечатва.
- **Събиране на проби от повръщано:** също както примамката, пробата се поставя в контейнер или найлонова торбичка (*виж т. 1.3*) и се запечатва.

1.2 Проби, взети при аутопсията

Желателно е целият труп на отровеното животно да се предаде на лабораторията, тъй като така могат целенасочено да се съберат проби от различни части на тялото и органи за откриване на отровите. При определени случаи или обстоятелства (напр. много големи животни), не е възможно да се изпрати цялото тяло на лабораторията. Тогава аутопсията трябва да бъде направена на място от ветеринар, който има опит в аутопсирането на диви животни и който след това да предаде пробите на лабораторията (надлежно пакетирани в добре затворени в контейнери (Снимка 7), етикирани и запечатани (*виж т. 3*), както следва:

- **Съдържание на устната кухина, хранопровода и стомаха:** това е най-важният компонент за откриването на отрови в пробите. Ако в устата има останки от примамка или повръщано, те се поставят във фолио, после в контейнер и се

запечатват. Храносмилателния тракт от устата до хранопровода се отстранява и се поставя в контейнера (Снимки 10 и 14).

- **Черен дроб и бъбрек** (цялостно): поставят се поотделно в добре затворени контейнери (Снимки 11 и 12).
- **Ноктите** също могат да съдържат следи от примамката, затова се препоръчва събирането им. Те се изрязват, увиват във фолио и се запечатват в контейнер (Снимка 15).

2. Съхранение на пробите

Всички проби трябва да бъдат надлежно съхранени според указанията от Табл. 1.2., преди транспортирането (до лабораторията), за да се избегне евентуално разпадане на отровите, като по този начин се подпомага тяхното откриване, идентификация и количествено определяне в лабораторията.

Таблица 1.2. Специфични подробности при съхранението и транспортирането на различни типове проби.

N	Вид проба	Среда на съхранение	Тип анализ	Запазване чрез съхранение на хладно (4°C)	Съхранение чрез замразяване (-20°C; -80°C)	Подробности
1	Тампон/намазка	-----	Микробиологичен	24-48 часа	Не	
1	Тампон/намазка	Вирусна	Вирусно изследване	24-48 часа	-80°C (препоръчително)	Температурата на замръзване може да повлияе на някои вируси (инфлуенца)
2	Изпражнения	Няма	Паразитология	24-48 часа	Не	Не се препоръчва замразяване, но някои щамове издържат температури от -20°C до -80°C
			Микробиология			
3	Кръв	EDTA	PCR	До 3 дни	Да	
			Тежки метали (олово, кадмий)	До 3 дни	Да	
			Пол (PCR)	До 3 дни	Да	
			Олово, антибиотици, противовъзпалителни лекарства	24-48 часа	Да	
		Хепарин	Протеинограма	24 часа	Не	Плазмата може да се замрази след центрофугиране
			Биохимия	24 часа	Не	
4	Серум	Без среда	Имунология (антитела)	До 3 дни	Да	Препоръчително е замразяване ако не се изследва веднага
5	Пера	Хартиен плик/Без среда	Тежки метали и пестициди	24-48 часа	Да	Избягвайте овлажняване, пробите трябва да са сухи!
6	Черупки от яйца	Хартиен плик или кутия/Без среда	Тежки метали и пестициди	24-48 часа	Да	Избягвайте овлажняване, пробите трябва да са сухи!

3. Транспортиране на пробите

Всички проби трябва да бъдат етикирани и пакетирани за транспорт на опасен, токсичен биологичен материал, в съответствие с националното законодателство. Номерата или кодовете трябва да съвпадат с тези от записките (полевите бланки) и документацията.

За да бъдат спазени изискванията за транспорт на токсичен материал, представляващ инфекциозен риск от Категория В, в съответствие с Р650 от съществуващото европейско законодателство, трябва да бъдат спазени следните стъпки за пакетиране на пробите:

- ❖ Всички проби трябва да бъдат изпратени в **двоен, добре залепен плик, запечатан в контейнер** (Снимка 18).
- ❖ На дъното на контейнера трябва да има **абсорбиращ материал** (в случай, на разливане на част от съдържанието). За целта могат да бъдат използвани и салфетки.
- ❖ Отвън контейнерът трябва да има стикер във формата на „диамант“ с надпис: „Exemp Animal Speciment“
- ❖ **Опаковането трябва да покрива изискванията на Р650:** Опаковките/контейнерите трябва да са в добро качество, достатъчно здрави да устоят на удари и натоварвания по време на транспорта, включително претоварване между товарни единици и между транспортни такива (за ръчно или машинно боравене). Опаковките/контейнерите трябва да са направени и затворени по начин, който да не се позволява деформации при нормални условия на транспорт (натиск, вибрации или промяна в температурата или влажността). Пакетът/контейнерът трябва да съдържа три елемента: 1) основен контейнер, 2) вторична опаковка и 3) външна опаковка. Вторичната опаковка (добре опакована) и външната опаковка трябва да бъде закрепени неподвижно. Най-малко една от повърхностите на опаковките/външната опаковка трябва да има минимален размер от 100 мм на 100 мм.
- ❖ **Основните контейнери трябва да са поставени във вторична опаковка:** При нормални условия на транспорт основният контейнер не трябва да се чупи или излива съдържание във вторичната опаковка. Вторичната опаковка трябва да бъде обезопасена във външната опаковка с подходящ омекотяващ материал.
- ❖ **За течни субстанции:** Основните контейнери и вторичното опаковане трябва да са водоустойчиви. Основното вместилище или вторичното опаковане трябва да устои без протичане, на външен натиск от 95 кРа (0,95 bar). Ако няколко чупливи основни контейнера са поставени в една вторична опаковка, основните

контейнери трябва да бъдат самостоятелно опаковани или разделени, за да се предотврати контакт между тях. Абсорбиращ материал между основните контейнери и вторичната опаковка също е нужен. Попиващият материал трябва да е в достатъчно количество, така че освобождаването на течна субстанция да не наруши целостта на омекотяващия материал на външната опаковка.

- ❖ **За твърди вещества:** Основните контейнери и вторичната опаковка трябва да са непропускливи. Ако няколко чупливи основни контейнера са поставени в самостоятелна вторична опаковка, основните контейнери трябва да са индивидуално опаковани или разделени, за да се предотврати контакт между тях. При съмнение за наличие на остатъчна течност в основния контейнер по време на транспорт, трябва да бъдат използвани опаковка подходяща за течности, и абсорбиращи материали
- ❖ **При етикетирание се посочват:**
 - ✓ Името, адреса и телефонния номер на получателя;
 - ✓ Изисквания за температура на съхранение (по избор); Правилното име, под което пътува („Биологична субстанция, Категория В“) до следващия го ромбоиден знак

BIOLOGICAL SUBSTANCE
CATEGORY B

ФИГУРИ/СНИМКИ

Снимка 1. Базисно лично предпазно облекло (нитрилни ръкавици, маска FP3)

Снимка 2. Примамка в алуминиево фолио.

Снимка 3. Примамка в алуминиево фолио, запечатана пластмасова торбичка и контейнер

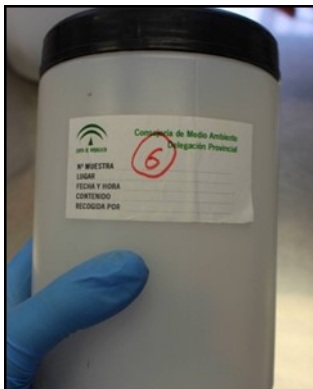
Снимка 4. Запечатана торба за пренос на трупове или контейнери с проби

Снимка 6. Труп в напреднал стадий на разложение (скелетониран труп)

Снимка 7. Контейнери за проби

Снимка 8. Ентомофауна и почва под трупа

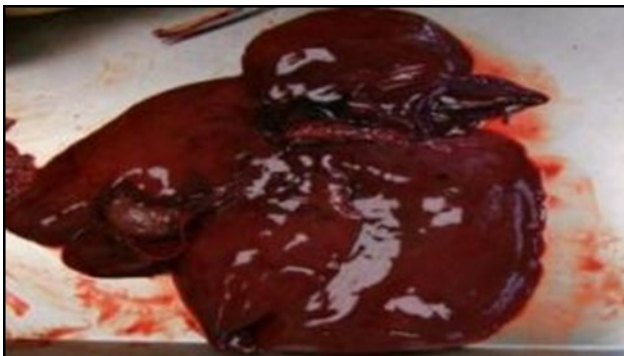
Снимка 9. Ентомофауна

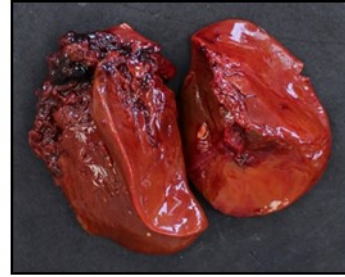
Снимка 10. Стомашно съдържание

Снимка 12. Бъбреци

Аутопсия на египетски лешояд
Черен дроб

Бъбреци

Снимка 14. Сърдечна камера

Снимка 15. Нокти

Снимка 16. Повърнато стомашно съдържимо

Снимка 17. Запечатан контейнер

8.3.3. КОНТРОЛЕН СПИСЪК НА ВАЖНИ АСПЕКТИ В ПРОЦЕСА НА РАЗСЛЕДВАНЕ ПРИ СЛУЧАИ НА ОТРАВЯНЕ НА ДИВИ ЖИВОТНИ

1. Подаване на сигнал

- Своевременно подаване на сигнала до компетентния орган (зелен телефон на РИОСВ; Телефон 112; Районен полицейски инспектор; Районна прокуратура)
- Описание на същността на случая
- Описание на местоположението и обстоятелствата

2. Формиране на екип от отговорните институции за теренна проверка (Стартиране на досъдебно производство)

- Представителите на РИОСВ пристигат на място и съставят констативен протокол за извършено нарушение/престъпление.
- Оперативно следствена група на МВР – разследващ полицай, започва работа по описание и събиране на доказателствата и съставя протокол.
- Важно е да присъства Официален ветеринарен лекар, но това не е задължително!
- Доказателството не се пипа! Когато е събитието е в тъмната част на деня и има вероятност да се пропусне вещественно доказателство, мястото се ограда и се прави оглед на сутринта.
- Назначаване на вещо лице за експертиза по време на досъдебното или съдебното производство.
- Прави се протокол за оглед.
- Снимков материал към протокола за оглед.

За улесняване формирането на екипи като предварителна подготовка се прилагат следните стъпки:

- Списъци с експерти по области, които могат да се отзовават при такива огледи и се предоставят на областните дирекции на МВР.
- Представители на заинтересованите НПО да се регистрират в окръжните съдилища като вещи лица.
- Списък на лабораториите, които мога да извършват анализи, предоставен на МВР.
- Списък на ветеринарните лекари, които са регистрирани в съдилищата.

3. Пренасяне на пробите за анализ в лаборатория

- Пробата за анализ се придружава със съответния протокол за оглед.
- За пробите се изготвят съпроводителни писма с обяснения.
- Качествено опаковане на пробите с цел избягване на замърсяване и запечатване с лепенка.

- Пренасяне на пробата в хладилна чанта, съпроводена от полицай или оторизирано лице.

4. Лабораторен анализ:

- Аутопсионен протокол
- Протокол от лабораторен анализ
- Експертиза на базата на всички материали по делото (труп, аутопсия, протоколи)
- При необходимост се правят допълнителни анализи и референтна проба
- Там където се прави експертизата, се съхраняват пробите и доказателствата по делото
- Взимат се 3-4 проби в случай на нужда от допълнителни анализи.

8.3.4. ШАБЛОННИ ПИСМА ЗА ПОДАВАНЕ НА СИГНАЛИ КЪМ ПОЛИЦИЯТА И ПРОКУРАТУРАТА

ОБРАЗЕЦ 1

ДО ОКРЪЖНА ПРОКУРАТУРА – БЛАГОЕВГРАД

СИГНАЛ

От Сдружение „Фондация за дива флора и фауна“-Благоевград, представлявано от, с адрес за съобщения и кореспонденция

За образуване на наказателно производство за извършено престъпление по чл.278Д от НК

Уважаеми Господин/Госпожо Окръжен Прокурор,

Обръщаме се към Вас с настоящия сигнал за образуване на наказателно производство за извършено престъпление по чл.278Д от НК.

На дата в местността доброволци отнамериха (излагат се обстоятелствата относно смъртта на екземплярите от диви птици по приложение № 3 от ЗБР). Намерените мъртви екземпляри са от видове птици по приложение № 3 от ЗБР, означени със звездичка. Този факт дава основание да се образува наказателно производство за установяване на престъпление по чл.278 Д от НК и за наказване на виновните лица.

С телефонно обаждане на тел.112, извършено на дата..... в часа уведомихме органите на вътрешните работи на територията на за намерените мъртви птици с оглед извършване на неотложни следствени действия и установяване на относимите факти.

На следващия ден с нарочна писмена молба, отправена до началника на областната дирекция на МВР потвърдихме искането, направено на тел.112, като, на базата на нашите професионални умения и опит, формулирахме онези действия, които разследващият орган би трябвало да извърши с оглед установяване на относимите факти. Подробно посочихме на разследващия орган какви пропуски задължително трябва да бъдат отбягвани.

Довеждаме до Вашето знание и следните обстоятелства, които имат пряка връзка с действията за установяване на извършеното престъпление и извършителя на престъплението:

(По-долу копирам онази част от допълнителната молба по случая с отравянето на лешоядите в района на Кресна, по модела на която молба трябва да бъдат излагани фактите с оглед на установяване на извършителя на престъплението)

1. Местните хора твърдят, че информацията относно случаите на отравяне на вълци и лешояди в района на Кресненския пролом може да се получи от двама братя, които живеят в гр.Кресна: Йордан Светецов и брат му Румен Светецов, както и от сина на Йордан Светецов - Боби Светецов (малкото име на сина може и да е различно). За тези три лица се твърди че, ако не са извършители, то със сигурност знаят нещо по въпроса с намереното отровено куче в близост до тяхната кошара в местността Хълма, над гр. Кресна.

2. По същото време когато бяха отровени белоглавите лешояди е бил отровен вълк в Стара Кресна. За този случай ни беше съобщено, че информацията има кмета на селото. Слуховете са, че има вероятност деянието да е било извършено от пазача на рибарника по това време (март 2017).

3. Друг слух твърди, че бивши шеф на парков участък "Синаница" на НП "Пирин" в Кресна, който имал крави, залагал отрови.

4. В този същия район през 2015 бяха отровени овчарски кучета на Сидер Седефчев от с.Влахи. Сидер Седефчев подаде жалба и бяха извършени следствени действия. Настояваме информацията, събрана по време на следствените действия през 2015 г. да бъде приобщена към разследванията на престъпленията, извършени през 2017 г.

5. В района с. Крупник през 2017 г. бе намерен отровен вълк. Малко след този случай ни се обади Бончо от с....., който отглежда кози и каракачански кучета. Бончо е един от най-известните животновъди в района. Той ни се оплака, че са му отровени неговите кучета- пазачи на стада. Отравянето на кучетата-пазачи на Бончо се случва съвсем малко време след случаите с отровените лешояди. Освен това мястото на отравяне на кучетата-пазачи на практика съвпада (това е сърцевината) на колонията на белоглавите лешояди, като местоположение. Бончо ни събщи, че е намирал парчета месо наръсени със син препарат. Три от неговите кучета са били отровени. Той подозираше Димитър Биков от Крупник, който има крави в района. В самото село Крупник, някой също беше използвал такава отрова срещу кучета. Информацията за намерена примамка и оплакване има подадени към ветеринарния лекар Емил Киров.

6. В района на село Церово (Горно Церово), община Благоевград, където бяха намерени три трупа на лешояди до труп на крава и където беше установен карбофуран чрез испанската лаборатория, се спомена прякора "Шофьора на Жъчката". „Жъчката“ е известен бизнесмен от Благоевград, за когото не твърдим, че е замесен. Когато си е строил вила в района, местен човек му помагал и го возил, от където на последния му излязъл прякора "Шофьорът на Жъчката". Слуховете в

района са, че "Шофьорът на Жъчката" е вероятен отровител, защото отглеждал крави и редовно се карал с друг който отглежда крави в този район. В този район през 2001-2002 има подаден сигнал за отровени вълци, гарвани и дива свиня, от РИОСВ Благоевград до прокуратурата в Благоевград. По наша информация разследването от 2001-2002 стига до смайващи резултати, при което са открити виновни лица. Настояваме преписките от 2001-2002 да бъдат приобщени към разследванията на престъпленията от 2017 г.

На основание гореизложеното Ви молим да образувате наказателно производство и след разследване на обстоятелствата, изложени по-горе да повдигнете обвинение срещу виновните лица за извършено престъпление по чл.278Д от НК.

Прилагаме: сигнала до началника на областната дирекция на МВР за извършване на неотложни следствени действия.

Гр.Благоевград,

С уважение:

ОБРАЗЕЦ 2

ДО НАЧАЛНИКА НА ОБЛАСТНА ДИРЕКЦИЯ НА
МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ –
БЛАГОЕВГРАД

И С К А Н Е

От Сдружение „Фондация за дива флора и фауна“-Благоевград,
представявано от, с адрес за съобщения
и кореспонденция

За извършване на неотложни следствени действия по чл.155,ал.2
от НПК, чл.158, ал.4 от НПК, чл.161, ал.2 от НПК и чл.205, ал.3
от НПК

Уважаеми Господин/Госпожо Началник,

Обръщаме се към Вас с настоящото искане за извършване на неотложни следствени действия и за вземане на необходимите мерки за запазване на данните и обстановката и данните за престъплението по чл.205, ал.3 от НПК.

Фактите и обстоятелствата, които излагаме по-долу са свързани с извършено престъпление по чл.278Д от НК.

На дата в местността доброволци отнамериха (излагат се обстоятелствата относно смъртта на екземплярите от диви птици по приложение № 3 от ЗБР). Намерените мъртви екземпляри са от видове птици по приложение № 3 от ЗБР, означени със звездичка. Този факт дава основание да се образува наказателно производство за установяване на престъпление по чл.278 Д от НК и за наказване на виновните лица.

С телефонно обаждане на тел.112, извършено на дата..... в часа уведомихме органите на министерството на вътрешните работи на територията на област Благоевград за намерените мъртви птици с оглед извършване на неотложни следствени действия и установяване на относимите факти.

С настоящата молба потвърждаваме сигнала и довеждаме до Вашето знание препоръките ни за онези действия, които разследващият орган би трябвало да извърши с оглед установяване на относимите факти. Молим Ви да имате предвид, че разследващите органи в миналото да допускали пропуски, които настояваме да бъдат избягвани при извършване на разследването.

Молим Ви да задължите органите по разследването, при извършване на действията по разследване да вземат предвид следните правила:

.....(посочват се правилата, които трябва да се спазват, като за основа може да се вземат препоръките в материала на Христо Христов и препоръките на испанците, но няма пречка тези правила да бъдат допълнени)

При извършване на действията по разследване настояваме да бъдат привлечени и служители от Регионалната инспекция по околната среда и водите-Благоевград, както и от Областната дирекция на Българската агенция по безопасност на храните (БАБХ). По силата на чл.117, т.3 от Закона за биологичното разнообразие (ЗБР) РИОСВ контролират опазването на растителните и животинските видове, предмет на ЗБР. По силата на чл.3, ал.2, т.2 от Закона за Българската агенция по безопасност на храните БАБХ осъществява лабораторно-диагностична и научноизследователска дейност. Привличането на служители от посочените два държавни органи от системата на изпълнителната власт ще създаде гаранции за правилното събиране и проверка на доказателствата.

Довеждаме до Вашето знание и следните обстоятелства, които имат пряка връзка с установяване на извършеното престъпление и извършителя на престъплението:

(По-долу копирам онази част от допълнителната молба по случая с отравянето на лешоядите в района на Кресна, по модела на която молба трябва да бъдат излагани фактите с оглед на установяване на извършителя на престъплението)

7. Местните хора твърдят, че информацията относно случаите на отравяне на вълци и лешояди в района на Кресненския пролом може да се получи от двама братя, които живеят в гр.Кресна: Йордан Светецов и брат му Румен Светецов, както и от сина на Йордан Светецов - Боби Светецов (малкото име на сина може и да е различно). За тези три лица се твърди че, ако не са извършители, то със сигурност знаят нещо по въпроса с намереното отровено куче в близост до тяхната кошара в местността Хълма, над гр. Кресна.

8. По същото време когато бяха отровени белоглавите лешояди е бил отровен вълк в Стара Кресна. За този случай ни беше съобщено, че информацията има кмета на селото. Слуховете са, че има вероятност деянието да е било извършено от пазача на рибарника по това време (март 2017).

9. Друг слух твърди, че бивши шеф на парков участък "Синаница" на НП "Пирин" в Кресна, който имал крави, залагал отрови.

10. В този същия район през 2015 бяха отровени овчарски кучета на Сидер Седефчев от с.Влахи. Сидер Седефчев подаде жалба и бяха извършени следствени действия. Настояваме информацията, събрана по време на следствените действия през 2015 г. да бъде приобщена към разследванията на престъпленията, извършени през 2017 г.

11. В района с. Крупник през 2017 г. бе намерен отровен вълк. Малко след този случай ни се обади Бончо от с....., който отглежда кози и каракачански кучета. Бончо е един от най-известните животновъди в района. Той ни се оплака, че са отровени негови кучета-пазачи на стада. Отравянето на кучетата-пазачи на Бончо се случва съвсем малко време след случаите с отровените лешояди. Освен това мястото на отравяне на кучетата-пазачи на практика съвпада (това е сърцевината) на колонията на белоглавите лешояди, като местоположение. Бончо ни съобщи, че е намирал парчета месо наръсени със син препарат. Три от неговите кучета са били отровени. Той подозираше Димитър Биков от Крупник, който има крави в района. В самото село Крупник, някой също беше използвал такава отрова срещу кучета. Информация за намерена примамка и оплакване има подадени към ветеринарния лекар Емил Киров.

12. В района на село Церово (Горно Церово), община Благоевград, където бяха намерени три трупа на лешояди до труп на крава и където беше установен карбофуран чрез испанската лаборатория, се спомена прякора "Шофьора на Жъчката". „Жъчката“ е известен бизнесмен от Благоевград, за когото не твърдим, че е замесен. Когато си е строил вила в района, местен човек му помагал и го возил, от където на последния му излязъл прякора "Шофьорът на Жъчката". Слуховете в района са, че "Шофьорът на Жъчката" е вероятен отровител, защото отглеждал крави и редовно се карал с друг който отглежда крави в този район. В този район през 2001-2002 има подаден сигнал за отровени вълци, гарвани и дива свиня, от РИОСВ Благоевград до прокуратурата в Благоевград. По наша информация разследването от 2001-2002 стига до смайващи резултати, при което са открити виновни лица. Настояваме преписките от 2001-2002 да бъдат приобщени към разследванията на престъпленията от 2017 г.

На основание гореизложеното Ви молим да разпоредите на органите по чл.194, ал.3 и ал.4 от НПК - разследващ полицай или полицейски орган към Областната дирекция на МВР-Благоевград или към Районните управления на МВР да извършат неотложни следствени действия по чл.155,ал.2 от НПК, чл.158, ал.4 от НПК и чл.161, ал.2 от НПК.

Гр.Благоевград,

С уважение:

ДО ОКРЪЖНА ПРОКУРАТУРА – БЛАГОЕВГРАД

КОПИЕ: ДО НАЧАЛНИКА НА ОБЛАСТНАТА ДИРЕКЦИЯ НА
МВР - БЛАГОЕВГРАД

М О Л Б А

От Сдружение „Фондация за дива флора и фауна“-Благоевград,
представявано от, с адрес за съобщения
и кореспонденция

За предприемане на действия за по-ефективно разследване на
престъпленията по чл.278Д от НК

Уважаеми Господин/Госпожо Окръжен Прокурор,
Уважаеми Господин/Госпожо Началник,

Обръщаме се към Вас с настоящата молба с оглед постигане на по-ефективно
разследване на престъпленията по чл.278Д от НК.

1. (Излагат се обстоятелствата по силата на които Сдружението има опит и
наблюдения в областта на опазване на дивите птици, включително и от посегателства
като отравяне.)

2. От нашите наблюдения, както и от многобройните ни разговори и
дискусии с наши чуждестранни партньори сме идентифицирали следните много важни
практики и правила, които органите по разследването задължително трябва да спазват с
оглед установяване на извършеното престъпление по чл.278Д от НК, както и за
ефективното довършване на процедурата и наказване на виновните лица:

-
-
-

- (изброяват се онези практики и правила, които
органите на разследването трябва да спазват – като основа
може да се използва материалът на Христо Христов, но също
така и онези правила, които съществуват – вероятно ще
трябва да се направи справка и с ръководствата на испанците
и на други ръководства).

3. По силата на чл.46, ал.1, т.2 от НПК прокурорът ръководи разследването и осъществява постоянен надзор за законосъобразното му и своевременно провеждане като наблюдаващ прокурор. Разследващите органи по чл.52, т.2 и т.3 от НПК са служители на МВР.

Ето защо Ви молим не само да вземете предвид гореизложените практики и правила, но също така и да вземете мерки за довеждането на тези практики и правила до знанието на органите по разследването по чл.52, ал.1, т.2 и 3 от НПК – разследващите полицаи и полицейските органи към МВР (това са органите, натоварени да разследват престъпленията по чл.278 Д от НК).

Дълбоко сме убедени, че единствено координираните усилия на различните държавни органи , съпроводени с участието на експерти по биологичното разнообразие могат да доведат до ефективно разследване на престъпленията по чл.278Д от НК, както и до наказване на виновните лица.

Гр.Благоевград,

С уважение:

ДО РАЙОННА ПРОКУРАТУРА – БЛАГОЕВГРАД

СИГНАЛ

От Сдружение „Фондация за дива флора и фауна“ -Благоевград, представлявано от, с адрес за съобщения и кореспонденция

За образуване на наказателно производство за извършено престъпление по чл.354 от НК

Уважаеми Господин/Госпожо Районен Прокурор,

Обръщаме се към Вас с настоящия сигнал за образуване на наказателно производство за осъществено престъпление по чл.354 от НК.

На дата в местността доброволци отнамериха (излагат се обстоятелствата относно смъртта на екземплярите от диви птици по приложение № 3 от ЗБР).

(По-долу следва примерно изложение на обстоятелствата за извършено престъпление по чл.354 от НК, което съм направил на базата на някои факти, които Емо сподели с мен във връзка със случая „Кресна“.)

„В офиса ни се обади Бончо от с....., който отглежда кози и каракачански кучета. Бончо е един от най-известните животновъди в района. Той ни се оплака, че са му отровени негови кучета- пазачи на стада. Бончо ни съобщи, че е намирал парчета месо наръсени със син препарат. Три от неговите кучета са били отровени. Той подозираше Димитър Биков от Крупник, който има крави в района. В самото село Крупник, някой също беше използвал такава отрова срещу кучета. Информация за намерена примамка и оплакване има подадени към ветеринарния лекар Емил Киров.

Димитър Биков от Крупник се е хвалил в кръчмата на селото, че „лесно ще се справи с кучетата на Бончо“. Дал е да се разбере, че разполага с отрова.

Ако догадките на Бончо и думите на Димитър Биков са истински, това най-вероятно означава, че Димитър Биков разполага със силно отровно вещество (държи такава вещество).“

Чл. 354, ал.1 от НК гласи, че :“Който без надлежно разрешение произведе, придобие, държи, отчужди или предаде другиму силно действащо или отровно

вещество, което не е наркотично вещество, поставено под разрешителен режим, се наказва с лишаване от свобода до две години или с глоба от сто до триста лева“

В конкретния случай има немалко данни, които дават основание да се заключи, че Димитър Биков от Крупник е осъществил състава на престъплението по чл.354, ал.1 от НК.

На основание гореизложеното Ви молим да образувате наказателно производство и след разследване на обстоятелствата, изложени по-горе да повдигнете обвинение срещу виновните лица за извършено престъпление по чл.354 от НК.

Гр.Благоевград,

С уважение:

ДО ОКРЪЖНА ПРОКУРАТУРА – БЛАГОЕВГРАД

КОПИЕ : ДО НАЧАЛНИКА НА ОБЛАСТНА ДИРЕКЦИЯ НА
МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ –
БЛАГОЕВГРАД

И С К А Н Е

От Сдружение „Фондация за дива флора и фауна“-Благоевград,
представявано от, с адрес за съобщения
и кореспонденция

За назначаване на специалист- технически помощник по
извършване на неотложни следствени действия по чл.126,ал.2 от
НПК, за избор на поемни лица по чл.137, ал.2 от НПК и за
назначаване на вещи лица по чл.147 от НПК

Уважаеми Господин/Госпожо Окръжен Прокурор,
Уважаеми Господин/Госпожо Началник,

По силата на чл.52, ал.1, т.2 и 3 от НПК разследващите полицаи и полицейските органи към МВР са разследващи органи за престъплението по чл.278Д от НК.

Сдружение „Фондация за дива флора и фауна“-Благоевград работи от дълго време за опазването на дивата природа на територията на област Благоевград. В тази връзка имаме дългогодишни наблюдения на опитите на разследващите органи и на прокуратурата да санкционират нарушенията, представляващи престъпления по чл.278Д от НК. Нашите изводи сочат, че в някои случаи не се стига до наказване на виновните лица поради неправилно събиране и проверка на доказателствата. Това се отнася най-вече до случаите, когато трябва да се вземе материал за проба за наличието на силно отровно вещество у мъртвия екземпляр от защитен вид. Грешки се допускат и при извършване на други процесуално-следствени действия.

Чл. 126, ал.2 от НПК дава възможност, когато за изготвяне на веществените доказателства са необходими специални знания и подготовка, органът по разследването да назначи специалист - технически помощник.

Чл. 137, ал. 2 от НПК дава възможност на органа, извършващ съответното действие по разследването да избере поемни лица, в присъствието на които се извършват огледа, претърсването, изземването, следствения експеримент и разпознаването на лица и предмети.

Чл.144 и сл. от НПК предвиждат назначаването на експертиза, която се извършва от вещи лица.

Обръщаме се към Вас с настоящото искане, като представяме Вашето внимание списък на експерти по биологичното разнообразие, с които Сдружението е в контакт и които биха могли да бъдат назначавани като специалист-технически помощник по извършване на неотложни следствени действия по чл.126,ал.2 от НПК, които биха могли да бъдат избрани като поемни лица по чл.137, ал.2 от НПК и които биха могли да бъдат назначавани като вещи лица по чл.147 от НПК.

Това са лицата:

- 1) Три имена, адрес, специалност;
- 2) Три имена, адрес, специалност;

По силата на чл.39, ал.2, т.10 от Закона за ветеринарномедицинската дейност, ветеринарните лекари, които упражняват ветеринарномедицинска практика извършват аутопсии на животни и изпращат материали за лабораторни изследвания при необходимост от уточняване на диагноза. Молим Ви да имате предвид това изискване на закона и при необходимост от извършване на аутопсии на мъртви екземпляри от дивата фауна, предмет на престъпление по чл.278Д от НК, да се обръщате към експерти с правоспособност по чл.39, ал.2, т.10 от ЗВмД.

За Ваше улеснение прилагаме списък на правоспособни ветеринарни лекари, които упражняват ветеринарномедицинска практика в района на Областната дирекция на МВР-Благоевград:

- 1) Три имена, адрес, специалност;
- 2) Три имена, адрес, специалност;

Молим да извършите необходимото като сведете до знанието на разследващите органи настоящото писмо, а там, където включването на горепосочените специалисти зависи от Вас да направите необходимото за привличане на горепосочените специалисти при извършване на процесуално-следствени дейности за установяване на фактите, относими към провеждането на качествено и резултатно разследване на престъпленията по чл.278Д от НПК.

Прилагаме: биографични данни за професионалната квалификация на лицата, посочени по-горе в настоящото искане.

Гр.Благоевград,

С уважение: